25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6864 2 ՕԳՈՍՏՈՍ 1908 ՇԱԲԱԹ 18 ՐԷՃԷՊ 1326 15 Août 1908 25me année N. 6864

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ռ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ԱՐԵՒԵԼՔ

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 ՓԱՐԱ. ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ 10 PARAS

ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱՅԻ ԴԷՄ

ԷԳՈՒՅՉԻԱ ԹԵՎՖԻԳ ՊԷՅԻ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ

Ի Ջ Մ Ը

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

Նախորդ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշայի Թանինի ուղղած մէկ նամակը հրատարակեցինք անցեալ օր։ Սահմանադրութեան Օրէնքին վերահաստատումը անշուշտ շատ մը վիճաբանութիւններու դուռ պիտի բանար այն Թուրք քաղաքագէտներուն միջեւ, որոնք հեռուէն կամ մօտէն կարեւոր դեր մը ունեցած են շուրջ երեսուն տարիներ առաջ Միտհաթ փաշայի օրով հաստատուած Սահմանադրական վարչութեան ջնջման գործին մէջ։ Թէ՛ հանրային կարծիքը եւ թէ Պատմութիւնը Սայիտ փաշայի մեծ ու կարեւոր դեր մը կը վերագրեն այդ գործին մէջ. բայց որովհետեւ այս մասին ցարդ վաւերագրեր հրատարակուած չէին, անկարելի էր յստակ եւ ճշգրիտ գաղափար մը կազմել։ Սայիտ փաշայի վերոյիշեալ նամակը վաւերագիր մը չի կրնար նկատուիլ անշուշտ, սակայն յայտնի է թէ Էգուգչիա Թեվֆիգ պէյի Իգտամին ուղղած բաց նամակը, որուն ամբողջակի թարգմանութիւնը կը հրատարակենք ստորեւ, Թուրքիոյ ժամանակակից պատմութեան մէջ կարեւոր տեղ մը պիտի գրաւէ։ Հետեւաբար, մենք ալ մեր պաշտօնակիցներէն Իգտամի, Կազեթայի, Լեվընդ Հէրըլտի եւ Սթամպուլի հետ կը մաղթենք որ Սայիտ փաշա ուղղակի պատասխանէ իր դէմ մղուած ծանր ամբաստանութիւններուն, եթէ փրկել կ'ուզէ իր համբաւը։

Սայիտ փաշա,

Ներկայ ժամանակիս մէջ՝ Մեծ-Եպարքոսութիւնը՝ իր պատմական կեանքին էջը մաքուր, պայծառ, ամէն տեսակ ոխակալութենէ եւ չարագործութենէ զերծ, վերջապէս ամբիծ մնացած անձնաւորութեան մը կը վայելէ։

Մարդ մը չի կրնար ուրիշ մարդու մը սիրտը թափանցելով գիտնալ անոր նպատակներն ու մտադրութիւնները. միմիայն ընթացքին ու գործերուն մէջ կը նշմարէ զանոնք։ Հետեւաբար, մենք չենք կրող գուշակել ձեր նպատակներն ու մտադրութիւնները, անոնք ո՛րքան որ ալ անկեղծ եւ մաքուր ըլլան. բայց ձեր ամբողջ ձեր արտին փայլուն եւ յստակ հայելին է։

Դուք՝ Ապտիւլ Համիտ Կայսեր Գահակալութեան թուականը եղող 1293 տարւոյ շապանի 12ին հինգշաբթի օրը՝ այսինքն օգոստոս 19ին կայս. Պալատան առաջին քարտուղարութեանը կոչուեցաք։ Ահա այդ օրը՝ Ազգին խելացիներուն դատարանին մէջ այս երկրին մահուանը եւ կամ կեանքին վճիռ տրուելու մէկ օրն էր, որովհետեւ Սուլթան Մուրատ Ե. իր ենթարկուած մտային անդարմանելի հիւանդութեանը պատճառաւ՝ Շէրիի օրէնքին համաձայն գահէն վար առնուած էր։

Հետեւաբար, այս բրական պատճառաւ, օրինական գահաժառանգը Ապտիւլ-Համիտ Խան՝ միւս գահաժառանգներուն բաղդատմամբ ամէնէն խելահաս եւ տարիքոտ ըլլալու հանգամանքովը՝ Կայսրութեան եւ Խալիֆայութեան Գահը բարձրացաւ։

Մինչեւ այդ օրը՝ յիշեալ առաջին քարտուղարութեան պաշտօնին գլուխը՝ թէ՛ ընտանիքովը եւ թէ՛ խելքովն ու բարոյականովը ազնուական Սատտուլլահ փաշա կը գտնուէր, զոր նոյն օրը Սուլթան Մուրատի հետ Չըրաղանի պալատը փոխադրեցին։ Իր յարգելի եղբայրներու կարգին մէջ, Վեհ. Ապտ-իւլ-Համիտ Խան, իր Էֆէնտիութեան օրէն իսկ, քաղաքական, կեանքի տարիքները բոլորող անձերու կողմէ բարոյական առաքինութեամբ ու կատարեալ խելացութեամբը ճանչցուած եւ բռն այնմ համբաւ հանած էր։ Ճակատագրեալ մէկ վէճակի մը հանդէպ խոնարհիլ ու զայն հաճութեամբ ընդունիլը՝ իսլամական կրօնքին արամադրութիւններէն ըլլալուն, եւ վեհ. Կայսեր փառք յաջողութիւններն ալ ծանօթ ըլլալնուն, հայրենիքի բոլոր զաւակները վեհապետական այս փոփոխութիւնը Բարձրեալն Աստուծոյ յաւիտենական կամքին մէկ հետեւանքը համարելով, վեհ. Կայսեր վեհ ջանքերէն եւ կրօնասիրութենէն ակնկալած էր ներկային բարեկարգումը եւ ապագային ալ ապահովութիւնը։

Բայց մի միայն ծառանիդ մանկացած չէր այս ակնկալութեան. մի՛ կարծէք որ այս չմտածակցիլս մեր Կայսեր հանդէպ դէշ գաղափար մը կազմելէս յառաջ եկած էր. քա՛ւ լիցի, որովհետեւ չկայ վեհապետ մը որ չփափաքի իր Ազգին երջանկութեանը, իր երկրին պատուոյն ու փառքին աւելնալուն։ Իմ այս յայսին չմտածակցիլս՝ պարզապէս կայս. Պալատին մէջ ձեր պաշտօնեայ անուանուելէս ծագում առած էր, որովհետեւ մենք զիբար կը ճանչնայինք նոյն իսկ երբ ձերիտեւ Հալաշիփ տպարանին մէջ միասին խմբագրութիւն կ'ընէինք, այսինքն 1283 թուականէն ի վեր։

Դուք՝ երիտասարդ եղող վեհ. Կայսեր մաքուր եւ պայծառ միտքը կարգ մը թելադրութիւններով պղտորելու համար հարկ եղած միջոցները գործածեցիք, ինքզինքնիդ երկրին փրկութեանը հատատիմ ծառայի մը կերպարանքին տակ ներկայացուցիք։

Ժողովուրդն ալ արդէն Սուլթան Ազիզի դէպքէն ի վեր փրկութեան յոյսով մը տոգորուած էր. մինչեւ Սահմանադրութեան Օրէնքին կազմակից եղող պետական անձնաւորութիւններ կը փութացնէին բարեկարգումները, դուք վայրագօրէն եռանդէն ամէն միջոց ի գործ կը դնէիք զայն յապաղելու համար։

Վերջապէս Սահմանադրութեան Օրէնքը պատրաստուեցաւ, օրինակները ևս մաքուրը քաշեցի. նո՛յն իսկ կէս գիշերին կառավարական տպարանը բանալ տալով, Մեծ-Եպարքոսին հրամանով տպել սկսայ։ Առաջին օրինակը ձեր կողմէն արբագրուած ըլլալով յոյս տեսայ. ի մէջ այլոց դուք աւելցուցիք 113րդ յօդուածը, որ ձեր ապագային գործադրելիք ծրագիրներուն հիմն բարգմանն էր։ Դուք Խալիֆէ Համայունով ըրկեցիք. օրինակներէ՝ մինչեւ այսօր Միտհատ փաշայի արդարութիւններով ի միասին գոյութիւն ունին եւ վաւերական ձեռքի մը մէջ պահուած են։

Ըսել է որ, Ազգին ակնկալութիւններուն առաջին հարուածը դուք ձեր Սահմանադրութեան արգարութիւնովը, յաւելուածներովը տուած եղաք։ Անկէց վերջը չարաշահութեան չարութիւններն ու փորձանքները կարելի չէ թուել, բայց անոնց համառօտութիւնը սա՛ է,

Ա. Միտհաթ փաշան երկրէն վտարել։

Բ. Բէմալը բանտարկել եւ վտարել։

Գ. Պատերազմական վարչութիւնը — մասնագէտ եւ ռազմագէտ անձնաւորութիւններու ձեռքէն առնելով — միմիայն Եըլտըզի Պալատին յանձնեցիք եւ բանակները անկէց վարեցիք։

Դ. Սեւքեթմ փաշան՝ այն հայրենասէր եւ կարող անձնաւորութիւնը՝ իբր Կայսեր թշնամի ներկայացուցիք։

Ե. Պաշտօնական վէճակը հաստատեցիք։

Զ. Ահմէտ Վեֆիգ փաշայի նման ապուշ մարդ մը գործիք ընելով ձեր դիւանատրութիւններուն, Խորհրդարանը փակեցիք իր երկրորդ նիստին։

Է. Ձեր այս չարագործութիւնները անմահմահ հայրենասէրներէն՝ Բէմալի վերագրել տալու համար, յիշեալին վեհ. Կայսեր մատուցած եւ միտք լուսաւորող մէկ քանի գրութիւնները խարդախել տուիք, նաեւ Ահմէտ Միտհաթ էֆ.ի ալ «Իսար Իգզըլապ» (Յեղաշրջման Հիմը) անուն գիրքը գրել տուիք։

Ը. Բուն իսկ ձեր գործած քաղաքական մեղքերէն ինքզինքնիդ զերծ ցուցընելու համար Պրուսայի կուսակալութեան պաշտօնով ինքզինքնիդ Պոլսէն հեռացնել տալով, ձեր քաղաքական եւ խառնակիչ ձեռնարկը հեռուէն վարեցիք...

Թ. Մէկ քանի դարէ ի վեր Օսմ. Կայսրութեան կարեւոր գործերուն խորհրդակցութեանը ու կարգադրութեանը կեդրոնը եղող Բ. Դրան կարողութիւնն ու իրաւասութիւնը կայս. Պալատ փոխադրեցիք։

Ժ. Կայսրութեան խորհրդականները եւ Ազգին գործոց ղեկավարները եղող փորձառու անձնաւորութիւնները մէյմէկ պաշտօնակալ վեհ. Կայսրէն հեռացնելով՝ զանոնք՝ իրենց գոյութիւն ունենալը կամ չունենալը հաւասար վիճակի մը մէջ դրիք։

Ի. Հինգերորդ անգամ ըլլալով երբ պաշտօնական եղած Մեծ-Եպարքոսութենէ, վեհ. Կայսեր հետ խորհրդակցութեան համար կայս. Պալատ հրաւիրուեցաք, անպատչաճ ապստամբական մը վիճեցնելով ինքզինքնիդ հարստահարեալ անձեր մը ձեւացուցիք. վերջապէս Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դեսպաններուն երաշխաւորութեանը տակ ամսական 40,000 դրուշի գումարի մը Պանքային վճարուիլը ապահովցնելէ վերջ, առօք փառօք ձեր բնակարանը քաշուեցաք։

Վերջապէս, Օսմ. մեծ Պետութեան վերջին 32 տարուան միջոցին ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեանը մէջ տեսնուած փորձանքներուն ամբողջին՝ կամ ուղղակի գործելով՝ կամ թելադրութեամբ, եւ կամ անուղղակի մէյմէկ ձեւով միջնորդ ըլլալով, մեր փառքն ու պատիւը խախտող գործիքը եղաք. եւ ձեր յաւաջացած նման պետական անձնաւորութիւններու սով պատահած միջոցին, իբր թէ միակ ազատարար ու փրկիչ, կրկին գահակալ պաշտօնատուն եղող Եպարքոսութեան բարձրանալով, երկրին բարենորոգումները ձեր անձին կարօտ ցոյց տուիք։ Մենք որ այս Կայսրութեան բարձրացման ու փառաւորման համար մեր բոլոր չափերը զոհող հայրենասէրներն ենք, մե՛նք՝ երկու անգամ գործնականօրէն ապացուցինք թէ մեր ա՛նձը իսկ կը զոհենք։ Ձեր վերջին անգամ Եպարքոսութեան միջոցին, յուսացինք որ ինքզինքնիդ՝ ձեր նախորդ չարութիւններուն ներուած չնորհող ընթացքի մը մէջ պիտի դանուիք։ Փա՛ռք Աստուծոյ, մեր մէկ անգամուան համար կազմուած այս դատակարգին ալ՝ ձեր չա՛րս կար մ'իջոցի մը գործերովը արդարացուցինք. որովհետեւ ձեր այդ միջոցին կազմած դահլիճը՝ գրեթէ Թագաւորական խմբատ վրայ տասը անոր նմանողութիւնը ըրաւ եւ իրենց խաղալիք զինքը վրայ ընտ. գաղափար չանեցող զինուորականներու խմբակին կը նմանէր։ Մենք որ ձեր նախորդ գործողութիւնները դիտողներ ենք, այս տեսարանին մէկ կողմը ծածկուող ձեր իրական նպատակին՝ այս երկրին համար չափազանց վտանգաւոր ըլլալը կը տեսնէինք։ Հետեւաբար եթէ կ'ուզէք ծառայութիւն մը մատուցանել այս երկրին, որուն հացովն ու շնորհովը մնած էք 72 տարիէ ի վեր, քաշուեցէ՛ք Եպարքոսութեան պաշտօնէն (այս նամակը Սայիտ փաշայի Դահլիճին հրաժարումէն առաջ Իգտամի գրուած էր)։ Այսօր, երկիրը՝ լուրջ, հաստատամիտ, գործերը վարելու կարող, Կայսեր, երկրին, Օսմ. Ազգին հաւատարիմ վեզիրի մը կը կարօտի։ Այս յատկութիւններ ունեցող եւ լրջօրէն հայրենասէր մէկ քանի վեզիրներ կան, միայնծին համար Աստուած պարման է։

ԷԳՈՒՅՉԻԱ.

ՏԻՐՈՒՀԻ

ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻՆ

Փափկահրճուան անտիկ պէս գեղանի,
Երազներուս լճակներէն դուն կուգաս,
Բախած փունջը նուրբ մազերուդ ծիրանի
Ցօղ ջուրերու վրայ ծփուն ու անխաս։

Հեռուն կանգնած յաղթանակից եղերքէն,
Բու փափկանազ նաւակիդ մէջ ընկղմած,
Սրեւակի պէս կը մայսես լուռ, անխէքն՝
Դիւթեղէն պար մը հիւսելով լուսամած։

Թեւածները, կոխուած քնքոյշ խեծերէդ,
Ազամանդեայ փափկութիւններ կը սփռեն,
Լճին է, ինկած արշալոյսին հիւղէս
Ցարձմունքներու շղանքին տակ ամփոփն։

Հեղամրմունջ ալիքներու ձայնին պէս
Ես կը լսեմ սիրոհրամէր՝ կարկաչէ.
Ան քու ձայնդ է մեղամաղձիկ ու տրտում,
Որ զիս սիրոյ հանդարտ լճակ կը կոչէ։

Ցաւէ՛կ պէտ, իմ լճակիս Տիրուհին,
Ցաւէ՛կ պէտ սիրոյս կարմիր ալիքներ.
Սպասեմ, յուշամ մեծ այս պահին,
Կ'ուզեմ նուսուի յորձանքիդ մէջ ամփոփել։

ԳԱԶԱՐԾ

ԴԷՊԻ ԵՐԿԻՐ

«Երկի՛ր, երկի՛ր». Ինչ անուշ պատգամ, ինչ հեշտալից բաղդանդութիւն, որ կը թրթռայ այս պահուս տարտղիկ ու թափառական խեղճ հայութեան ամէն մէկ անհատին շրթունքներուն վրայ։

Երկի՛ր... Ինչ փառաւոր, ինչ երջանիկ օթեւան հայ կեանքերու համար, ինչ պաշտելի թանգարան հայ յիշատակներու, ինչ յանկալի հանգրուան հայ տառապանքներու...

Դէպի հո՛ն այս պահուս կը սեւեռի օտարութեան մէջ պարտասած մեր նայուածքները, եւ մեր չեղող այս հօղերուն մեր չեղող այս տրտունքներուն տաղտկալի աշխատութիւններովը վատասպարեն մեր քաղուն մեր, կ'երկարին դէպի հո՛ն, ըղձանքով եւ յուսալի, աղօթուի ջերմեռանդութեամբ տաքցած...

Կեանքը կը սկսի նորէն վերջապէս այս յաւաճոր ժողովուրդին եւ տարիներ ու տարիներ տեւող տառապանքներէ եղերերգութեան մէջտեղէն ահա յանկարծ կը ծագի ու հեռուէն կը բացուի, կը մեծնայ ազատութեան արեգակը եւ անոր կարմիր արեւաշող շողերուն մէջէն կը սկսինք տեսնել, հիմա, հեռուէն, այսպէս նշմարել մնացորդները մեր հայրենական հին հին տուներուն եւ աղբիւրներուն, դարս տանին, տաներկու տարիներ առաջ, արիւնին արաքէն խելայեղ, ձգեր էինք երկրայրկեանի մը մէջ, ու, խոշաբար, խոյս տալ, բանտալ, թռչուններու նման, խոյս տալ դէպի նոր օտար աշխարհներ...

Պաշտելի իրականութիւն... Այս օրուան արցունքները, չեն ալիս երկիրներէն. դեռ երէկ տակաւին գաղթներ մայրերու լացին հրճուանքը կ'ընդունելով կնամամներուն մէջ հայրենական հողերու տառապանքը եղերերգելով, երէկ ազատը առնահարուած էր, շունչը խեղդուած, թոքերը կծկուած, խօսքը խեղդուած եւ լռութեան էր օրուան տիրապետողը, լռութեան կացութեան տէրը, աչերը լռութեան՝ այդ մռայլ մարդկային պարկեշտ ընկերութիւններուն...

Իսկ այսօ՛ր, կուրծքերը ահա տարբեր կը շնչեն ու սրտերը ուրիշ դրդումներով կը բաբախեն եւ թափով տարտղնած, երկրին ցողուած երիտասարդութիւնները իրենց մէր գիրկը վերադառնալու տենչերով այրող ամէն աչքերը յառած են դէպի դէպի Երկի՛ր։

Մի՛ սպասէք, հիմա յոյսը դէպի Երկի՛ր։

Մենք՝ ժողովուրդ մը դեղացանդարէս կողոպուած իր հայրենի հողին, մենք լալով կ'ելլենք մեր տուները անկէ, դուրս իրենց տուներէն բանի վարած թշուառներու նման, մենք դժուարաւ ու մաշելով եւ միայն վեր ի վերոյ կրցանք յարմարցնել մեր կեանքերը օտարութեան կենցաղին, եւ հիմա երջանիկ ենք որ պիտի կրնանք դառնալ մեր ծնած տեղերը...

Ապրի՛ ազատութիւնը, մանաւանդ ալ արեցինք Ազատութիւն. մենք մեր տառապանքովը գնեցինք զայն, երթանք դէպ ի Երկի՛ր, զայն պահպանելու համար...

Հայե՛ր, բոլորս դէպի Երկի՛ր։

ԲԱՐՍԵՂ ՇԱՀՊԱԶ

(Արեւ)

ՊՈԼՍՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՎԱՀՐԻՃԻՆ ԿԱՐԻՃՈՒԹԻՒՆԸ

Թղթակցութեան խորագիր թէեւ քիչ մը տարօրինակ թուի յարգելի ընթերցողներուդ, սակայն զայն կարդալէ վերջ պիտի համոզուիք որ Վահրիճ վարդապետ կատարեալ կարիճ մ'է։

Պատմենք։

Կ. Պոլսոյ պատմական պարտէզներէն դուրս, հոյակապ գլուղերէն միայն ենկեղեցին համար քարոզիչ մը պէտք կը զգացուի եւ այդ նպատակաւ գիմում կ'ընեն Պատրիարքարան։ Նմանապէս Մաղաքիան իբր հոգեւոր հովիւ, հոն կը ղրկէ Վահրիճ վարդապետը։ Աստուծոյ այս կուսակրօն պաշտօնեան համբաւաւոր է Թէքիրտաղի մէջ յղացուած իր անառակ կեանքովը։

Համեստ գիւղացիք վարդապետին անպատուելու անցեալէն անգիտակ ըլլալով՝ դիմում կ'ընեն Պատրիարքին, խնդրելով որ բարոյական տեղը քարոզիչ ղրկէ։ Պատրիարքը ոչ միայն գոհացում չի տար գիւղացիներու արդար պահանջին, այլ նմանապէս կը յանդիմանէ զանոնք ըսելով՝

— Դուք պէտք չէ որ խառնուիք իմ գործիս։

Շնորհանակ Վահրիճը կ'ախմայ ժողովրդի դանդատը իր դէմ, ուստի միտքը կը դնէ վրէժխնդիր ըլլալ։ Ինքը վստահ, որ իր եսեւ պատրիարք մը ունի իբրեւ պաշտպան, պատուհասն կը դառնայ գիւղացիներու գլխուն. լուտանքներ եւ սպառնալիքներ կը տեղայ իր հակառակորդներուն եւ ամէն մէկ-երկու օր վերջ սեռակցութիւն մը կ'ունենայ յայտնի դաւաճանի մը հետ։

Վահրիճ-կարիճը, հաւատարիմ իր զաւանական միտումներուն, բռած ապառնալիքը կը գործադրէ... կառավարութեան մատնելով իր նշանակած անձերը։ Մատնութենէն երկու օր յետոյ հեռագրով հրաման կը ղրկուի անյուսին զայմադամութեան, որպէս զի մատնանշուած անձերը ձերբակալուին եւ անոնց բնակարանները խուզարկուին։

Ի հարկէ, հրամանը վայրկենապէս կը կատարուի. մատնանշուած հայերը կը ձերբակալուին, տուները կը խուզարկուին։ Ձերբակալուած երիտասարդները 3 ամիս բանտին մէջ հեծելէն զատ, 200 ոսկի ալ կաշառք տալով հազիւ կ'ազատին։

Անշուշտ զարմանալու տեղի չի կայ, քանի որ առաջին անգամը չէ որ կղեր մը իր անձնական ամարդի հակառակութեան եւ ստոր վրէժխնդրութեան գոհացում տալու համար իր արենակիցը, իր եղբայրը անգթօրէն կը մատնէ արիւնկզակ թշնամիին։ Ցաւ է խոստովանիլ որ այդ տեսակ տմօթալի դէպքերով լեցուն է մեր ազգային կեանքի արիւնաներկ պատմութիւնը։

Մեր զայրոյթը ամէնէն աւելի փրփրող բանը այն է, որ այդ ազդաքանդ ընթացքը հանդէպ ժողովուրդին՝ ցոյց կը տրուի այն դասակարգի մարդոցմէ, որոնք իրենց հօտին կրօնասիրութենէն բղխած վեհանձն առատաձեռնութեան շնորհիւ կ'ուտեն, կը խմեն եւ կ'ապրին փառաւոր։

Սա՛ մարդկային ապերախտութեան է՛ն ծայրայեղ եւ է՛ն սոսկալի տարիճանն է։

Կղեր դասակարգը ինչո՞ւ կը յաւի եւ կը դանդատի, երբ արդի գաղափարական երիտասարդութիւնը իր բոլոր ուժովը անոնց իրաւացիօրէն կը հարուածէ եւ կը հալածէ զիրենք։ Ցանցանը արդի երիտասարդութեանը չէ, այլ կղերինն է, որ այս տեսակ հրէշային ընթացքով, ազգամնաս գործերով իրենց ձեռքերով փորեցին կղերականութեան անկումի վիհը։

Ինչ որ ցանես, նոյնը պիտի հնձես։

ՀԱՑՈՒՀԻ

(Երիտասարդ-Հայաստան)

ՖՐԻՏՐԻԽՍՀՈՖԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Էտուարտ թագաւորին եւ Վիլհէլմ կայսեր միջեւ այս երկուշաբթի օր Ֆրիտրիխսհոֆի դղեակին մէջ տեղի ունեցած տեսակցութիւնը քաղաքական մեծ կարեւորութիւն մը ունի։ Երկու վեհապետները կէս օրէ առաջ առանձինն երկար տեսակցութիւն մը ունեցած էին, կէս օրէ ետքը մեծ մասն ալ առանձինն անցուցին, որով բաւական առիթ ունեցան կարծեաց փոխանակութիւն մը ընել միջազգային քաղաքականութեան վերաբերեալ կարեւոր խնդիրներու վրայ։ Այս մասին իրավէկ շրջանակէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, Անգլիոյ թագաւորն ու Գերմանիոյ վեհապետը բաւական խօսած են Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցած անակնկալ դէպքերուն վրայ, եւ արդէն անհրաժեշտ պիտի ըլլար այդպիսի այժմէական խնդրոյ մը վրայ չխօսիլ։ Կը վստահցնեն թէ երկու վեհապետներու միջեւ Թուրքիոյ կացութեան վրայ տեղի ունեցած խորհրդակցութիւնը գոհացուցիչ եղած է, ուստի կը մակաբերուի թէ Անգլիա եւ Գերմանիա համաձայնած են եւրոպական տէրութեանց կողմէ Օսմ. Կայսրութեան մէջ տեղի ունեցած վերջին դէպքերուն հանդէպ բռնելիք քաղաքականութեան մասին։ Կը հաստատեն թէ Գերմանիա եւ մանաւանդ Անգլիա խնդութեամբ կ'ողջունեն Թուրքիոյ սահմանադրական վարչութիւնը եւ այս երկու կառավարութիւններն ալ չպիտի անդրեն առ այժմ Մակեդոնիոյ մասին եւրոպական տէրութեանց կողմէ պատրաստուած բարենորոգման ծրագրին գործադրութեանը մասին։ Անգլիա եւ Գերմանիա այն կարծիքէն են որ եւրոպական տէրութիւնները պէտք է մօտէն դիտեն Թուրքիոյ մէջ երեւան եկած նոր կացութիւնը եւ տեսնեն թէ Թուրքերը իրենք իրենց պիտի գործադրեն պէտք եղած բարենորոգումները։ Առաջին անգամն է որ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ Թուրքիոյ մասին համաձայնութիւն կը գոյանայ։ Կրնայ ըլլալ որ հարեւանցի համաձայնութիւն մը ըլլայ այդ։ Տարակոյս չկայ թէ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ խոր հակառակութիւններ կան մօտաւոր Արեւելքի խնդրոյ մասին, բայց այս անգամ մէկ կէտի մը վրայ իրենց միջեւ յառաջ եկած համաձայնութիւնը կը ցուցնէ թէ թուլցած է այդ հակառակութիւնը։ Վերջապէս թէ՛ անգլիական եւ թէ գերմանական աղբիւրէ առնուած լուրերուն նայելով, երկու կառավարութիւններն ալ հաշտասէր տրամադրութիւն մը ունին։

Հետաքրքրական են այս տեսակցութեան յառաջընթաց պարագաները որոնք կը հաղորդուին մեզ Բրօնպէրկի իրազեկ շրջանակէ մը։ Վիլհէլմ կայսր նախապէս չէ ուզած իր արքայական մօրեղբօր հետ տեսակցիլ Բրօնպէրկի մէջ, վասն զի Էտուարտ թագաւորը անձնական նամակով մը երբ հարցուցած էր կայսեր թէ կարելի՞ էր տեսակցութիւն մը Բրօնպէրկի մէջ, Վիլհէլմ կայսրը պատասխանած էր, նոյնպէս անձնական նամակով մը, թէ նոր ծամբորդութիւն մը սկսելու միտք ունի։ Էտուարտ թագաւորն իր կայսերական քեռորդին այս մերժողական պատասխանը առնելէն ետքը, վերստին նամակ մը գրելով պնդած է տեսակցութիւն մը ունենալուն վրայ, եւ կայսրը այս երկրորդ նամակէն ետքը փոխած է իր մտադրած ուղեւորութեան ծրագիրը, Անգլիոյ թագաւորին հետ տեսակցիլ կարենալու համար։ Էտուարտ թագաւորին այս ընթացքէն կը հետեւցնեն թէ հաշտասէր քաղաքականութիւն մը ցուցնել կ'ուզէ Գերմանիոյ հանդէպ։ Վեհապետաց այս տեսակցութեան ներկայ գտնուող դիւանագէտները ուրիշ պարագայի մըն ալ կարեւորութիւն կ'ընծայեն։ Էտուարտ թագաւորը Բրօնպէրկ հասած ատեն գերման գունդի մը համազգեստը կը կրէր, մինչ Վիլհէլմ կայսրը, փոխանակ անգլիական համազգեստ կրելու, քաղաքական համազգեստով ընդունած էր իր արքայական հիւրը։ Վեհապետաց իրարու այցելութեան ատեն, պալատական արարողութեան պահանջ մըն է որ վեհապետները փոխադարձաբար իրարու համազգեստները կրեն. եւ Էտուարտ թագաւորին այս անգամ Գերմանիոյ հանդէպ իրաւախոհական կամ հաշտասէր քաղաքականութեան մը արամադիր ըլլալուն ապացոյց կը համարին անոր գերման զինուորական համազգեստ կրելը, մինչ 1906 օգոստոսին՝ այսինքն երկու տարի առաջ, Քրօնպէրկ այցելած ատեն պէտք զգացած չէր գերման կայսեր հանդէպ արարողական այդ պարագային կարեւորութիւն տալ, եւ սիւլինտր գլխարկով եւ սեւ զգեստով տեսնուած էր կայսեր հետ։

Վերջին պահուն անգլիական եւ գերմանական աղբիւրէ սոյն տեսակցութեան մասին մեզի արուած տեղեկութիւններն ալ կ'արձանագրենք հոս.

Անգլիական աղբիւր.—Էտուարտ թագաւորին խօսքերէն եւ վարմունքէն յայտնապէս կ'երեւի թէ ո՛րչափ անկեղծ էր հակագերման տրամադրութիւն մը ունենալու մասին տարածուած կարծիքը։ Էտուարտ թագաւորը, ինչպէս անկէ առաջ, այս անգամ ալ ցոյց տուաւ թէ ինք անկեղծօրէն կը փափաքի երկու երկիրներու միջեւ խաղաղութիւնն ապահովելու։ Անգլիոյ թագաւորը բարեկամական տրամադրութիւն մը կը սատէ թէ՛ Վիլհէլմ կայսեր եւ թէ գերման ժողովուրդին, եւ իր այս տրամադրութիւնն ալ այս անգամ յայտնապէս ցուցուց աշխարհի։»

Գերմանական աղբիւր.—Իբրեւ նշան հաշտասէր տրամադրութեան, որ տեսնուեցաւ այս անգամ, պէտք է հաճոյքով յիշատակել թէ Էտուարտ թագաւորը ճանչցած է Գերմանիան կղզիացնելու քաղաքականութեան վտանգաւորութիւնը։ Անգլիացիներուն կարծածին պէս, կղզիացուցման այդ քաղաքականութիւնը առերեւոյթս ըլլար իսկ, Գերմանիան կղզիացնելու փորձ մը արտաքին երեւոյթն իսկ վտանգաւոր էր, վասն զի այդպիսի քաղաքականութիւն մը պիտի զայրացնէր թէ՛ գերման ժողովուրդը եւ թէ՛ Գերմանիոյ զինակից Աւստրիան։ Կ'երեւայ թէ Էտուարտ թագաւորին ըմբռնելով այդ վտանգը, զայն հեռացնել կ'ուզէ։ Ապագայ դէպքերը պիտի ցուցնեն սակայն թէ Էտուարտ թագաւորին այս հաշտասէր տրամադրութիւնը հարեւանցի է թէ հիմնաւոր։ Գոհացուցիչ է անշուշտ որ անգլօ-գերմանական յարաբերութիւնները բարւոքած են առ այժմ։» (Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ)

ՊԵՐԼԻՆԻ ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԻՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կը հրատարակէ իր թղթակցին մէկ տեսակցութիւնը Պերլինի օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշայի հետ։ Օսմ. դեսպանը սա յայտարարութիւնը ըրեր է.— «Այն խորգութեան հետեւանքով թէ զինուորական տարրը ունեցած սահմանադրական շարժումի մը նախաձեռնութիւնը, անոր արագ յաջողութիւնը շուտով կը հասկցուի։ Միանգամայն եւ բացատրութիւն մըն է թէ իրաց նոր վիճակը պիտի շարունակէ։ Թուրքիոյ մէջ ամէն ոք ազատութեան կը անձկայ։ Վեհ. Սուլթանը շատ լաւ ըրաւ Սահմանադրութիւնը վերահաստատելով։ Ներկայ շարժումը միմիայն ուղղուած է մինչեւ հիմա տիրող դրութեան դէմ եւ հետամուտ է վեհապետը ազատելու դէշ եւ անխիղճ խորհրդականներէ։ Պէտք է մեծապէս յուսալից ըլլալ կացութեան ապագայ զարգացումին համար։ Մեծ տէրութիւնները վերջապէս պիտի տեսնեն թէ այս փոփոխութիւնը բազմաթիւ առաւելութիւններ պիտի ունենայ իրենց համար եւ թէ շատ լաւ պիտի ընեն թոյլ տալով որ Թուրքիա ինքն իր միջոցներովը գործադրէ։»

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Դաւրէժէն կը հեռագրեն Նովոյէ Վրէմիաի թէ գերման առեւտրական գործակալներ վերջերս Թէհրանէն Դաւրէժ ժամաներ են։ Պաշտօնատար մը, երբեմն գերման հիւպատոս Պուշիրի, եւ որ հիմա Կ. Պոլսոյ գերման դեսպանատան մէջ կը գտնուի, Դաւրէժ ժամաներ է ծպտեալ։ Տեղական խռովութեանց հակառակ, Գերմանները կ'աշխատին պանքա մը բանալու եւ Տրապիզոնի ճամբով փոխադրութեան գիծ մը հաստատելու։ Նովոյէ Վրէմիա այդ գործունէութեան մէջ կը տեսնէ գերման նպատակ մը՝ Պարսկաստանի մասին միջազգային դեսպանախորհուրդ մը գումարելու՝ Ալճէզիրասի մէջ Մարոքի համար գումարուածին պէս։

— Դաւրէժի մէջ վերջին ճակատամարտին առեն Սաթըր Խանի մեծ պարտութեան մը ենթարկուեցաւ։ Շահին զինուորները բանկցուցին Ռահիմի Խանին շուկան պաշտպանող տանիքը. յետոյ մեռխէն օգտուելով, յարձակեցան յեղափոխականներուն վրայ, գրաւելով անոնց միակ թնդանօթը։ Պարսիկ կառավարութեան զինուորները անհաշիւ կորուստներ միայն ունեցան։ Շահին զինուորները որոշած ըլլալ կ'երեւան ջախջախել յեղափոխութիւնը՝ Էմին-ուս-Տէօվլէի ժամանումէն առաջ։ Միւս կողմէ Թաւրիզի հեռագիր մը կը հրատարակէ՝ ծանուցանող թէ յեղափոխականները յաղթող հանդիսացեր են։ Երկու կողմի կորուստները մինչեւ հիմա եղածէն շատ աւելի են։

ԿՈՄՍ ԼԵՒՈՆ ԴՈԼՍԴՈՅ

Ռուսական Սլօվօ թերթը երկու հազար ռուբլի տուգանքի դատապարտուեցաւ, կոմս Դոլսդոյի մէկ յօդուածը հրատարակելուն համար, որուն մէջ ռուս մեծանուն մատենագիրը կը խնդրէր անձնապէս պատժուիլ, իր գաղափարները տարածողները զերծ կացուցանելով պատիժէ։

ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ՔԻՒՐՏԵՐԸ

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ "ՀԱՄԻՏԻԷ" ԳՈՒՆՏԵՐԸ ԵՒ ՉԷՔԻ ՓԱՇԱՅԻ ԱՆՆԵՐԵԼԻ ՍԽԱԼԸ

Այսօրուան Սեռվէթը Ֆիւնունի մէջ, Թուրք գրագէտներէն Սիւլէյման Նազիֆ Համիտիէ գունդերուն կազմութեանը գործին մէջ Չէքի փաշայի ըրած մեծ սխալը մատնանշելով, այդ գունդերուն մ'բռնի պարագաներու մէջ կազմուած ըլլալը և անոնց չարագործութիւնները յետագայ փոքրուն և յուզիչ տողերով կը պատկերացնէ.

1306 տարուան յունիսի ամսուն մէջ էր: Երզրումի կուսակալ Սամիհ փաշա, նոյն քաղաքին Հայոց եկեղեցիին զանգակատունէն մինչև գետնայարկը անձամբ խուզարկեց, ո՛չ զէնք և ո՛չ ալ վնասակար թուղթեր գտաւ թէև, բայց Հայերուն յեղափոխական նպատակներ և ծրագիրներ վերագրել պէտք էր... Ասոր վրայ, չորրորդ բանակի մուշիր Չէքի փաշա՝ արտասովոր պաշտօնեայի... արտասովոր քննիչի... արտասովոր պատուիրակի հանգամանքով երեք նահանգները այցելելու, քննելու պաշտօնին կը կոչուի: Նահանգները երեք երեքի, վեց վեցի զատելը՝ նախորդ վարչութեան իբր թէ զարմանալի մէկ միջոցը, մէկ դիւանագիտութիւնը կը համարուէր. այս պատճառաւ այն ատեն Էրզրումի, Պիթլիսի և Վանի նահանգները՝ «Sעrեakl tաhaնգler» անուան տակ միւս օսմանեան նահանգներէն անջատուեցան, բայց յետոյ Տիարպէքիրի՝ Սեբաստիոյ և Մամուրէթ-ուլ-Ազիզի նահանգներն ալ անոնց միացուեցան:

Չէքի փաշայի պարտականութիւնն էր երեք նահանգները զատ զատ պտտելով, նոյն խկ եթէ կարելի էր, իւրաքանչիւր գիւղ այցելելով հանդարտութիւն և վստահութիւն ներշնչող միջոցներ ի գործ դնել: Անշուշտ ժամանակը չէ այժմ պատմել թէ նոյն միջոցին ի՛նչեր եղան, ի՛նչեր անցան դարձան. այս գործը պատմաբաններն ձգենք. բայց Չէքի փաշայի իր այդ քննիչի պաշտօնին մէջ գործած անհաղին սխալը այժմէն ի վեր հանենք, քանի որ չէ՛ թէ 3 կամ 6 նահանգ, ճիշդ 8 նահանգ 18 տարիներէ ի վեր այդ անների սխալին հետևանքներուն ենթակայ ըլլալով կը չարչարուին, կը կեղեքուին, աւերակ ըլլալու վիճակին կը հասնին: Այս սխալը Համիտիէ fիւrs գունդերուն կազմութիւնն եղաւ:

Չէքի փաշա՝ քաղաքականութեան բոլորովին զուրկ՝ վայրենի և ուրիշ խել մը աշիրէթներէ երիտասարդներ ընտրելով, անոնց զինուորական տարազ, պատուանշան և ուրիշ պատիւներ ընծայելով գունդեր, վաշտեր կազմելով, կարծեց թէ մէկ կողմէն Հայոց հաւանական յեղափոխութեանը դէմ ներքնապէս, և միւս կողմէ դրացի Ռուսիոյ դէմ արտաքին կերպով զօրաւոր պատնէշ մը կը յարուցանէ:

[...]

գունդերուն կազմութեանը միջոցին Երդ բանակին մուշիրը գտնուելով, և այս գունդերուն չար արարքները քաջ գիտնալով, այն ատեն չէր թողուցած որ իր իրաւասութեան տակ գտնուող նահանգներուն մէջ այդպիսի գունդեր ստեղծուին:

Սակայն այսօր Րէճէպ փաշայի հրամանատարութեան չըլլանալը միմիայն Իբրահիմ Արապիր Պաշաստի և Մուսայի կողմերը չեն, այլ Ազրպէճանի ծովէն մինչև Հնդկական ովկիանոսը տարածուող բոլոր Օսմանեան երկիրներն են: Անոր այս կերպով, Պետութեան է՛ն հաւատարիմ, է՛ն քաջ և է՛ն անձնուէր հպատակները այս պաշտօնական աւազակներու բանակութեան ձեռքէն ազատելու պարտականութիւնը՝ ժամանակին Պաշաստի, Պատայի և Մուսայի նահանգները պաշտպանած եղող յարգելի Րէճէպ փաշայի կը պատկանի:

ՎՍԵՄ. ՀԱԳԳԸ ՊԷՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սապահի խմբագիրներէն մէկը՝ երէկ հետևեալ տեսակցութիւնը ունեցած է ներքին գործոց նախարարի փոխանորդ Վսեմ. Հագգը պէյի հետ.

Խմբագիր.— Սահմանադրութեան Օրէնքին տրամադրութեանը համաձայն, կառավարական պաշտօնատուններէն հանուելիք պաշտօնեաներու մասին ի՛նչ տեսակ միջոցներ ձեռք առնուած են:

—Հին վարչութեան պեղծումներուն մէկ հետևանքը ըլլալով, կառավարական պաշտօնատուները անօգուտ պաշտօնեաներով լեցուն էր թէև, Սահմանադրական վարչութիւնը այսպիսի վիճակի մը չի կրնար հանդուրժել: Բայց պէտք է գիտնալ թէ կառավարական և ո՛չ մէկ պաշտօնեայ բացը պիտի թողուի, թէ՛ Պետութիւնը և թէ՛ Ազգը միանալով պարտին անուանել այն պաշտօնեաները, որոնք տարիներէ ի վեր քիչ շատ ծառայած են տէրութեան. համբերութեամբ և հանդարտութեամբ սպասելու է կառավարութեան գործադրութիւններուն: Արդէն այս գործը մեր խորհրդակցութեան նիւթ եղած էր մէկ քանի օրէ ի վեր, և երէկուան Նախարարաց Խորհուրդին մէջ այդ խորհրդակցութիւններ վճռական հանգամանք մը առ նգան: Ա՛յն պաշտօնեաները որ հանգստեան թոշակի արժանի են այդ թոշակը՝ իսկ անոնք որ գործէ պիտի քաշուին պաշտօնական վիճակի թոշակը պիտի ստանան: Վերջապէս բոլոր պաշտօնեաներն ալ պիտի գոհացնենք, և ո՛չ մէկ պաշտօնեայ պիտի կրնայ դժգոհութիւն յայտնել: Այս կէտերուն մասին խմբագրուած տեղեկագիրը Վեհ. Կայսեր մատուցուած ըլլալուն, կը յուսամ որ մինչև վաղը Կայս. Իրատէն առացուի:

— Ամսականներուն քանակութիւնը ի՛նչպէս որոշուեցաւ:

— Արդարութեան սահմանին մէջ որոշուեցաւ. 1000 դրուշի ամսական ունեցող պաշտօնեաները պիտի չարտօնակեն [...]

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

[...]

Ինչպէս ասկէ առաջ գրուեցաւ, մինչև որ Ներսէ. Ժողովը գումարուելով այդ գործողութեան մասին որոշում մը տայ, Օսմ. Պանքան 750,000 ոսկիի աւանս մը պիտի կրնայ ընել Պետական Գանձին:

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Սելամլըքի արարողութիւնը երէկ տեղի ունեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ: Վեհ. Սուլթանը ժամ 5ին նոյն մզկիթը գնաց կառքով և իր դէմը ունենալով Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշան: Ն. Կ. Վեհափառութիւնը ուրախ աղօթքը կատարելէ ետքը Կայս. Պալատ դարձաւ: Կառքին մէջ Վեհ. Սուլթանին դէմ նստած էին կայսերազուն իշխան Պիւրհանէտտին էֆէնտի և Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշա: Քիչ ետքը Ն. Կ. Վեհափառութիւնը Կայս. Պալատան պատուհանէն բարևեց ժողովուրդը, որ խանդավառ ցոյցեր կ'ընէր: Ներկայ ժողովրդեան թիւը խիստ շատ էր: Հիւրանոցին մէջ օտարազգիներ կը գտնուէին:

—Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկերութենէն Տօքթ. Րիզա Թէվֆիք և Սէլիմ Սըրրի պէյերը, երէկ առաւ, Եըլտըզի Պալատը հրաւիրուելով, պաշտօն առացան Սելամլըքի ատեն բարեկարգութեան պահպանման համար: Այդ երկու անձերը բատ այնմ այդ բարեկարգութիւնը պահպանեցին հարիւր հազարաւոր ժողովրդեան մէջ: Անցեալ չարթու բազմութիւնը այնքան շատ էր որ Վեհ. Սուլթանը անհանգիստ եղաւ իր կառքին մէջ, մինչդեռ երէկ թէ՛ մզկիթ երթալու և թէ՛ անկէ վերադառնալու պահուն ընաւ անհանգիստ չեղաւ: Վերջապէս այնքան բազմութեան մէջ Սելամլըքի արարողութիւնը խիստ կանոնաւոր կերպով կատարուեցաւ: Վեհ. Սուլթանը շատ գոհ մնաց և առաջին քարտուղարին միջոցաւ իր գոհունակութիւնը յայտնեց Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկերութեան: Պալատական պաշտօնատարներն ալ այդ մասին շնորհակալութիւն յայտնեցին:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՆԵՐ

Կ. Պոլսոյ կեդրոնին և Ա. զօրաբաժնին հրամանատար անուանուեցաւ զինուորական հանգստեան թոշակի Սնտուկին վերատեսուչ Ֆէրիտ փաշա: Կայս. անձնապահ Ա. զօրաբանակին հրամանատար անուանուեցաւ Կարի Մուխթար փաշայի որդին՝ առաջին Ֆէրիք Մահմուտ փաշա: Պատերազմական պաշտօնարանին հետևակներու ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ՝ այսպիսի ճիւղէն Ֆէրիք Օսման Նիզամի փաշա: Ընդհանուր ապայակոյտին նախագահ անուանուեցաւ Եէմէնի 14րդ զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիք Իզզէթ փաշա և երկրորդ նախագահ՝ Սըվազ աքսորուած միրլիվա Սալիհ փաշա: Պատերազմական [...]

Թօփխանէի քարախը ցամաք կլէ, առևտրական նախարարը սեւնելով որ Ղալաթիոյ քարափին վրայ մեծ բազմութիւն հաւաքուած է, յայտարարեց թէ ժողովրդեան պէտք է յորդոր մատուցանել. ուստի խնդրեց նաւապետէն որ քարափին առջևէն անցնելով Թօփխանէ երթայ. այնպէս ալ եղաւ. ժողովուրդը անհամբեր կը ծափահարէր ու «Կեցցէ» կը գոչէր և Րէճէպ փաշա ալ շոգենաւին կամրջակին վրայ կեցած անընդհատ կը բարևէր. այդ միջոցին օսմ. ու օտար շոգենաւերը կը սուլէին՝ խրախուսութեան նշան: Սէլանիկ շոգենաւը ուրուն գլխուն կողմէ պարզուած էր Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկերութեան դրօշը, մօտեցաւ Թօփխանէի քարափին, ուր կը սպասէին հեծեալ ու հետևակ զինուորներ, զինուորական նուագածուներու երեք խումբեր և Թնդանօթարանի վերատեսուչ Րիզա փաշա: Զինուորները մեծ յարգանքով ողջունեցին պատերազմական նախարարը, «Կեցցէ»ներ գոչելով: Թնդանօթարանի ընդարձակ հրապարակը մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր. ամէնքն ալ փութացին Րէճէպ փաշայի ձեռքը համբուրել: Ն. Վսեմութիւնը շատ դժուարութեամբ կրցաւ իրեն համար պատրաստուած կառքը մտնել: Ժողովուրդը կառքին երկու կողմերէն կը վազէր: Րէճէպ փաշա կառքին մէջ ոտքի կենալով ողջունեց. յետոյ ուղղակի գնաց Մեծ-Եպարքոսին ապարանքը:

—Րէճէպ փաշայի հետ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեցին Ափրիկեան Տրիպոլիս աքսորուած քանիերկու հոգի, որոնց մէջ կան կրօնական, քաղաքային ու զինուորական պաշտօնեաներ և բժշկական ու զինուորական վարժարաններէն աշակերտներ:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ

Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան ընկերութեան անդամներէն Տօքթ. Րիզա Թէվֆիք և Սէլիմ Սըրրի պէյերը միջամտելով յաջողեցան կարգադրել Թրամուէյի կառապաններուն ու կառուղիններուն, ածուխի գործաւորներուն և Ռէժիի գործաւորներուն պահանջումները: Ասոնք, ինչպէս ծանուցուեցաւ, գործադուլ ըրած էին: Ռէժիի ընդհանուր ու երկրորդ տնօրէնները շնորհակալութիւն յայտնեցին Օսմ. Միութեան ու Յառաջդիմութեան Ընկերութեան այդ եռանդուն անդամներուն:

ՉԷՔԻ ՓԱՇԱ ԵՒ ԷՐԶՐՈՒՄԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Էրզրումէն բազմաթիւ ստորագրութիւններով Իգտամի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ տեղական կառավարութիւնը, որուն գլուխը կը գտնուի կուսակալ Ապտուլվէհապ փաշա, տակաւին բանակութեան ճիրանը չի վերցներ ժողովրդեան վրայէն: Հեռագիրը կը յարէ.—«Մեր կեանքին ամէնէն երջանիկ օրերուն մէջ նորէն մեզ կը լացնէ: Հաւանական կը նկատուի որ այդ բռնապետները, որոնց [...]

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ ՌԻԶԱ ՓԱՇԱՅԻ ՀՐԱԺԱՐԻԼԸ

[...]

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

[...]

նաև թէ ընկերութեան յայտարարութիւնները նախարարութեան կողմէ պիտի հաղորդուին:

—Ճէնովայէն կը հեռագրեն թէ փախստական Իզզէթ Իտալիայ հիւսիսային կողմ համբ է:

—Իգտամ կ'ըսէ թէ նախորդ առաջին քարտուղար Թահսին փաշայի կողմէ պալատական բարապաններու մնացեալ փոխ առած գումարն է 134,779 ղրուշ:

—Թէրսանէի առաջին ճարտարապետ Ահմէտ փաշա, որ Լոնտոն կը գտնուի, յայտարարած է թէ իր դիզած ամսականներէն ունեցած հազար ոսկիի մօտ գումար մը կը նուիրէ Թէրսանէի գործարաններուն բարւոքման և ճարտարագործութեան զարգացման յատկացնելու համար:

—Եգիպտոս ապաստանած Օսմանցիներ երկուշաբթի Կ. Պոլիս կը ժամանեն ռումանական շոգենաւով: Քարափին վրայ նուագածուներու խումբ մը պիտի գտնուի:

—Մախսուսէի վերատեսուչի օգնական Ճան փաշայի Բերայի ու Մեծ Կղզիի տուները հսկողութեան տակ առնուած են, վասն զի Ոսկեղջիւրի շոգենաւերուն պաշտօնեաները դատ բացած են անոր դէմ, ըսելով որ հանգստեան թոշակի սնտուկէն երկու հազար ոսկի խլուած է:

—Ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեց Ժան Պլանշ նաւ պտտելով և ուղղակի Թարապիա գնաց:

—Պրուսայի կուսակալ Թէվֆիք պէյ, որ Կայս. Պալատան առաջին քարտուղար կարգուած է, առջի գիշերը Կ. Պոլիս ժամանելուն, Բերա Բէլէս իջեւանեցաւ: Հասան Պասրի անուն խարեբայ մը [...]

փաշա:

—Ռէժիի վարչութիւնը նկատելով որ մէկ քանի անձեր բաց ծխախոտ կը ծախեն, կառավարութեան բաղդեր և հաւաքում պահանջեր է:

—Հայ պատրաստող գործաւորներ, եօթը հազարի չափ, օսմ. քամիլէն պիտի խնդրեն իրենց օրականներուն յաւելումը:

«ԱՆՍԻՒՐԱՆՍ ՄՈՒԹՈՒԷԼ» կեանքի ապահովագրական ընկերութիւնը թէ՛ Պոլսոյ հրապարակին վրայ և թէ գաւառներու մէջ գործելու համար արգիւնաւոր գործակալներ կը փնտռէ: Դիմել Ղալաթիա, Վոյվոտա խան, Պ. Լուի Ֆ. Պրաճիմեթեիի:

ԱՆԱՏՕԼԸՒ երկաթուղիին 30րդ շաբթուան հասոյթը եղաւ Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլօմեդր) 9,175 ֆր., անցեալ տարիէն 3,594 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 2,567: Էսկիշէհր-Գոնիայի գիծ (445 քիլօմեդր) 4,619, անցեալ տարիէն 3,035 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 509:

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
Eau Avellane
ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՃ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պատրաստուած
Քիմիագէտ ԼԵՈՆ ԻՐԻՆԷԻԻ կողմէ
Արծաթ շքադրամ և պատուոյ վկայական ստացած Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին
ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ սատիճանաբար և ամէն երանգներով, և երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով և հերաթափութեան առաջքը առնելով:
ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնը ունի:
ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կրկին գոյնով է. շագանակագոյն և սեւ: Իւրաքանչիւր սրուակի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով:
ԱՎԷԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կը ծախուի Բերայի մէջ Պօն Մառշէ, Ղալաթիա՝ Հիարբէլի անուշահոտութեանց վաճառատունը, Թիւնէլի մօտ, Պոլիս՝ Գասապեան և Քեօզիմ պէյ դեղավաճառանոցները ու բոլոր դեղթուրք դեղարանները, Բարիզ՝ Պ. Ա. Օթթու վարսայարդարի խանութը, Բասթիլիօն փողոց, Ռէշիթ (Պարսկաստան)՝ Պ. Պ. Մուսալիս, Գոնիէ՝ Մաֆիօլի:
ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թէօսօր Սթաւրաքի, Բերա Մեծ Պողոտայ, թիւ 146: 25—6
Իւրաքանչիւր շիշի գին 25 դահեկան

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՏԵՂԱՊԱՀ ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ ԳԼԽՈՒՆ ԵԿԱԾԸ

Այս հինգշաբթի օր, Բ. Դահէն վերադարձին, երբ Տեղապահ Սրբազանը և իր հետևորդները կառքերով կը դառնային Պատրիարքարան, Գումգափուի Ցունաց Համուզլու եկեղեցիին փողոցէն անցած ատեն, յանկարծ Ցոյնի մը տունէն վառեկնայնի կտորներ վար կը նետուին յոյն կնոջ մը կողմէ: Բարեբախտաբար, կառքը գոց ըլլալուն, փայտի կտորները բարապանին գլխուն քովէն կ'անցնին և Տեղապահ Սրբազանը անվնաս կը մնայ: Հետևորդները խոյս տան թիւը կ'առնեն և Գրիգորիս վրդ. Պալագեան ոստիկանութեան իմաց կուտայ, որ նոյն տունը երթալով կը ձերբակալէ յոյն կինը և կը դրկէ ոստիկանատուն: Չենք կարծեր որ դէպքը արկածի արդիւնք ըլլայ, և հետաքրքրութիւնը պարտի բուն չարժառիթը երևան հանել:

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

Ժողովը նախ իր շնորհակալութիւնները յայտնեց Տեղապահ Սրբազան Հօր՝ պաշտօնը Պետութեան կողմէ հաստատուած ըլլալուն համար և կար ու կարողութիւն մաղթեց Ն. Սրբազնութեան: Ցետոյ Ժողովը յայտնելով որ իր պաշտօնավարութեան օրինական շրջանը լրացած է արդէն և ալևս պէտք չէ մնայ պաշտօնի վրայ, հրաժարական մատոյց: Սակայն [...]

նոյն դիւանի տեսչութեան պաշտօնին նըկատմամբ:

Նոյնպէս ժողովը ընդունեց ազգահամարի պաշտօնեայ Միհրան էֆ. Զօպանեանի հրաժարականը և որոշեց անոր տեղ ուրիշ պաշտօնեայ կարգել և գործը յանձնել նոյն դիւանի անդամներէն միոյն:

Իզմիրի Գաւառ. ժողովը ընտրուած և արդիւնքը տեղեկագրուած ըլլալով ժողովը հաստատեց:

ԱՆԻԻ ՊԱԼԱՏՆԵՐԸ

Պ. Թորամանեանի Թիւ 17/30 յունիս մասնաւոր նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ ուշադրութեան արժանի հատուածը, Անիի պեղումներու մասին.

«...Այժմ պրոֆ. Մառ այստեղ է, կը շարունակէ պեղել անցեալ տարուան Բագրատունի Թագաւորներու պալատն և ամբողջ արքունիքը:

«Պալատի պեղման շարունակութեան հետ յառաջիկայ շաբթու պիտի սկսուի այստեղ փորուիլ Զաքարէ Սպասալարի ապարանքը, որն որ անցեալ տարի աշնան ես (Պ. Թորամանեան) երեւան հանեցի, թէեւ երեք տարիէ ի վեր նշմարած էի տեղը որ յայտնի նշաններով կ'երեւար պալատ մը ըլլալը, սակայն նախորդ տարուան աշնան, պրոֆ. Մառի մեկնելէն յետոյ մասնաւոր պեղումով մը գտայ դրան առջեւէն Զաքարէի խորհրդանշան սփինքսը, մէկ մեծ մեծութեամբ. բացի այդ, այնքան հրաշազարդ քանդակագործութիւններ դուրս բերի, որոնց նմանը այստեղ առաջին անգամն է որ կը տեսնենք: Երկու արտաքին դռներ ունեցեր է պալատը, որոնց երկուքն ալ փորեցի. մի միայն այդ դռները այսօր շինել տալու համար հարիւր հազար պէտք է: Սակայն ափսոս որ ջարդուփշուր վիճակի մէջ են: Ինչ որ ես գտեր եմ, շատ խնամքով հաւաքեցի, տարի հիւրատուն, այս տարի Մառը ապշած ու յափշտակուած, ամբողջ ցուցակագրեց, թիւեր նշանակեց և փոխադրեց թանգարան: Անհամբեր կը սպասեմ պեղման սկզբնաւորութեան. արդեօք տակաւին ինչե՜ր պիտի դուրս գան: Երկու օր առաջ, միջնաբերդի Բագրատունեաց պալատին մէջ թափուած գտնուեցան գաճի ծեփի կտորներ, նոյնպէս գաճէ ձուլուած խոյակներ, որոնք ամբողջովին ոսկեզօծուած էին. և հակառակ այսքան տարուան հողին տակ մնալուն, դեռ չէին աւրուած...» (Հայ-Բարիզ)

ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ
ՍԱԹՈՒՆԵԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՎՐԱՅ

Յուլիսի 14ին, երկուշաբթի օրը, Գանձակեցեան Գրիգոր արքեպս. և ուսուցիչ Սմբատը Սանահնից գնում են Հաղբատ ճանապարհին աւազակները բռնելով նրանց պահում են Ռանակի ձորում: Սակայն երբ իմանում են, որ բռնված եպիսկոպոսը առաջնորդը չէ, երեկոյեան դէմ բաց են թողնում նրանց:

Այնուհետեւ աւազակներից երկուսը հետեւելով մտնում են ուղիղ ժամը 8ին Սանահնի վանքի գաւիթը: Այդ ժամանակ Թիֆլիսի առաջնորդ Սաթունեան արքեպիսկոպոսը պատշգամբում նստած թէյ է խմում եղել: Աւազակներից մէկը ներս մտնելով համբուրում է եպիսկոպոսի ձեռքը և ասում. «Դուրսը քեզ մի մարդ կանչում է»: Եպիսկոպոսը ասում է. «Խնդրիր ներս գայ. ինչքան մեծ մարդ է, որ ինձ է կանչում»:

Աւազակը պնդում է թէ՝ «դու պիտի գաս», և ձեռքից բռնած դուրս է քաշում: Երբ եպիսկոպոսը դիմադրութիւն է ցոյց տալիս, երկրորդ աւազակը հրացանը բռնում է կրծքին և կամենում է խփել ասելով. «Ինչպէս համարձակւում ես չը գալ»:

Զաքարիա վարդապետը բռնում է աւազակի թեւը, որը այդ ժամանակ կանգնած է լինում մօտին:

Աւազակների միտքը առաջնորդին գերելն էր: Առաջնորդը նախասենեակից առաջ չէ գնում, երբ նկատում է աղբիւրի մօտ միւս աւազակին. և աւազակը փէշը բռնած կամենում է քաշել և այժմ տանել: Վարդապետը և սրբազանի եղբօրորդի Վաղինակը մտնում են աւազակների ձեռքին. մի քանի անգամ հրացան են արձակում գիւղացիներին օգնութիւն կանչելով. աւազակների յոյսը ի դերեւ ելնելով փախչում են վարդապետի երեսին հրացանի կոթով, իսկ եղբօր որդուն քար տալով սահում մինչեւ Սանահնաձորի ձորը:

Մանուկը պատմում է նրանց, որ ինքը ծառայ է և ուրեմն ինչի՞ համար են տանում. այն ժամանակ աւազակները նրա գլխին խփելով ճանապարհ են դնում և իրանք փախչում:

Մինչեւ գիւղացիների օգնութիւն հասնելը Գանձակեցեան եպիսկոպոսը, ուսուցիչ Սմբատը և Գանձակեցեանի ծառան պահվում են սառնամառանում:

Գիւղացիները ի նկատի ունենալով այս անսովոր չարիքը՝ գիւղի բոլոր մուտքերը բռնել են: Թէ ինչպէս կը վերջանայ, դեռ յայտնի չէ: Աւազակները իրանց չհաստատութիւններն են անում երկիրը վրդովելով և մնում են անպատիժ: Ուր կը հասնի այս, Աստուած գիտէ:

«ՄՇԱԿ»

ԲՈՂՈՔ ՄԸ

Տէր Խմբագիր,

Երեք-չորս տարի կ'ըլլայ որ կեդրոնի ազգ. հաստատութեանց մէջ պաշտօնավարութիւնս արգիլուած էր Օրմանեանի և իր խմբակներուն կողմէ:

Մեծ էր խանդավառութիւնս երբ Պոլիս հասայ, ամենուն դէմքին վրայ ուրախութիւնը կը փայլէր: Կարծեցի թէ արդարութիւնը ա՛լ յաղթանակած էր: Այս անաւասիկ ամենամեծ յուսախաբութիւնս [illegible] նին մէջ պաշտօնի գլուխ գալս յուսախաբեն ամենավատը — Օննիկ Մէհտէրեանը:

Այս դագիր արարածն էր որ ասկէ չորս տարի առաջ անխղճաբար Թեմականի հետ անհելի դաւ մը կը նիւթէր ինծի դէմ, որուն հետեւանքը պիտի ըլլար աքսոր կամ բանտարգելութիւն:

Օննիկ Մէհտէրեան իր ստորագրութեան տակ հաստատել ուզած էր թէ ես յեղափոխականներու հետ յարաբերութիւն ունիմ. Գէորգեան ճեմարանի աշակերտ ըլլալով կը ճանչնամ Գիւնին, Արտաշէր, Զարմայրը եւայլն. աշակերտներս յեղափոխական կը պատրաստեմ. Զուիցերիոյ մէջ 4-5 տարի Հնչակեան խումբին մէջ գործած եմ, ընդարձակ Հայոց պատմութիւն մը տպած եմ Թիֆլիս «Պալասան»? ծածկանունով, նոյնիսկ մը մէջ «Վար իյնող աստղերը» արտասանել տալով հին ուժերի անկումը անխուսափ եմ եմ., եւն.:

Արդիւնքը գիտէք թէ ի՛նչ եղաւ: Երեք ամիս բանտարկուելէ յետոյ տեսչութեան հրաւէրնքս ալ զրկուեցայ:

Կը պահանջեմ որ այդ մարդ լրանայ, որ նոյն իսկ տղոց ազգ. պատմութեան տետրակները գողնալով յանձնած էր ոստիկանութեան, պաշտօնէ դադրի և եկեղեցիէն վտարուի:

Կ. Վ. ՊԱԼԱՊԱՆ

ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐ

Արտասահման գաղթող Հայութենէն վերադարձողներու մէջ ծանօթ Հայ գրագէտ դէմքեր առաջապահ գիրք մը կը գրաւեն: Ժամանակին արտասահման ապաստանած գրագէտներու շարքը սկսած է արդէն, որոնց մինչեւ չուշաց պիտի յաջորդեն ուրիշներ: Առջի օր Թիֆլիզէն Պոլիս հասաւ Ռուբէն Զարդարեան, Խարբերդցի ծանօթ գրագէտը, որ կանխէն իսկ իր ծննդավայրին մէջ գործօն տարրերէն մէկն էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան, վարելով նոյն ատեն ուսուցչական պաշտօններ: Զարդարեան ասկէ մօտաւորապէս հինգ տարի առաջ Խարբերդէն Իզմիր կ'անցնէր, ուսուցչական պաշտօն վարելու համար հոն, բայց էապէս արտասահման անցնելու թաքուն մտադրութեամբ, քանի որ Իզմիր յարմար դուռ մըն էր այդ նպատակին համար, մինչդեռ Խարբերդէն գաղթելու որ և է հնարաւորութիւն չկար, մանաւանդ Զարդարեանին, որ կասկածելի դարձած էր տեղական կառավարութեան: Հոս չհասնինք թէ՝ իր արտասահման անցքը ինձնուէր հայրենասիրութեամբ դիւրացուցած է կառավարական պաշտօնեայ մը, լքելով բռնելով Զարդարեանի երկրէն դուրս ելլելու պէտքին նշանակութիւնը: Թիֆլիզի մէջ Զարդարեան կը հիմնէր Ռազմիկը, որ արտասահմանեան կուսակցական թերթերուն մէջ լուրջ գիրք մը կը գրաւէր և սիրուած էր գաղթավայրերու Հայերէն: Մտադիր է հոս հիմ բանական մը ստեղծ:

* * *

Նոյնչափ եռանդուն գործիչ մը՝ Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան ալ առջի օր Պոլիս հասաւ: Հիւանդանոցի նախկին բժշկապետ խորհրդաւոր պարագաներու մէջ մեկնած էր Պոլսէն, նախ Բերայի ֆրանսական հիւանդանոցը պաշտպանելով և յետոյ ֆրանսայի կղերական երեսփոխան չելով:

* * *

Նոյնպէս մայրաքաղաքս հասաւ և խմբագրատունս այցելեց Մելքոն Կիւրճեան, ծանօթ հայկաբան և հրապարակագիրը, որ «Հրանտ» գրական կեղծանունով այնքան գեղեցիկ յօդուածներ գրած է մեր օրաթերթերուն և պարբերականներուն մէջ: Մելքոն Կիւրճեան տասը տարիէ ի վեր աքսորուած էր Գամպէտանի, իր ազգասիրական ձգտումներուն և եռանդուն գործունէութեան պատճառաւ:

ԱՐԻՍ ՖԷՍՃԵԱՆԻ
ՄԷԿ ԽԱՅՏԱՌԱԿ ԱՐԱՐՔԸ
ՀԱՐԻՒՐ ՈՍԿԻԻ ԿԱՇԱՌՔ

Հետզհետէ նոր յայտնութիւններ կ'ըլլան Արիս Ֆէսճեան կոչուած անզգամին նողկալի չհաստատութեանց և անխիղճ արարքներու մասին, զորս Օրմանեան ամէն ատեն կը քօղարկէր անպատասխանօրէն, քանի որ ճղճիմութիւնը և մաքիավէլութիւնը մարմնացուցած է իր մէջ: Արիս սիրական պաշտպանեալն էր Օրմանեանի և ամէն գձուձ գործեր կը կատարէր նախկին Պատրիարքին անխտրաւելանելի պաշտպանութեան շնորհիւ: Այսպէս՝ Ֆէսճեան լրբօրէն կոկորդը անցուցած է հարիւր ոսկիի կաշառք մը ատ պարագաներուն մէջ: Պիլէճիկի նախորդ միւթէսարըֆը տեղւոյն Հայերը կը նեղէր, կաշառք պահանջելով անընդհատ և բանի դրամ չորթելով, երբեմն թէ ժամացոյցի աշտարակ պիտի շինէ եւն. Սուլթան Ապտիւլ-Համիտ Բ.ի յոբելեանին առթիւ: Պիլէճիկի վարչութիւնը և Առաջնորդը երկար ատեն բողոքել յետոյ երբ կը տեսնեն թէ իրենց վիճակը կը ծանրանայ, դիմում կ'ընեն Օրմանեանի, որուն արբանեակ եղող Արիս Ֆէսճեան կը ստանձնէ միւթէսարըֆը պաշտօնանկ ընելու գործը: Պատրիարքարանի նախկին գործակատարը Օրմանեանի կողմէ կը գրէ Պիլէճիկ թէ պէտք է հարիւր ութսուն ոսկի ղրկել իրեն, գործը յաջողցնելու համար: Պիլէճիկի ազգ. սնտուկը դրամ չկար. ուստի խեղճ Հայերը հարիւր ոսկի կը ճարեն, Արիսին ղրկելու համար իբր կաշառք: Բայց այդ միջոցներուն Պիլէճիկի Հայերը Պրուսայի կուսակալութեան դիմելով պաշտօնանկ ընել կուտան այդ ցածոգի միւթէսարըֆը: Երբ Ֆէսճեան կ'իմանայ եղածը, շատ կ'այլայլի, բայց չուզեր իր կաշառքէն հրաժարիլ: Նորէն նամակ մը գրելով՝ 180 ոսկին կը պահանջէ չտեսնել և կը սպառնայ թէ վերջը գէշ պիտի ըլլայ, եթէ չղրկեն: Առաջնորդարանը, ճարահատ, կը ստիպուի հարիւր թմ. ոսկի չէք մը քաշել Կ. Պոլսոյ Քօնթի Պէլտ վաճառատան վրայ: Արիս այդ գումարը կը գանձէ Երուսաղէմ մեկնելէ երեք օր առաջ: Անամօթ գործակատարը կը պահանջէ որ մնացեալ 80 ոսկին ալ ղրկուի, իբր թէ ներքին գործոց նախարարութեան մէքթուպճիին տալու համար: Պիլէճիկի Թեմականներուն վրայ իբր ազգային տուրք պիտի բաժնուի հարիւր ոսկիի գումարը: Անշուշտ Արիս Ֆէսճեանէ մանրամասն հաշիւ պիտի պահանջուի իր այդ գաղտնի գործերուն և կաշառակերութեանց համար, ինչպէս իրաւամբ պահանջուած Օրմանեանէն, որուն անխղճահարկ չհաստատութիւնները պատմական դարձած են ա՛լ:

ԲՈՂՈՔԻ ՁԱՅՆ ՄԸ

Օրաթերթերուն մէջ կարդացինք, թէ Սամաթիոյ Վարժարանի խնամակալութիւնը խորհրդակցութիւններ եւ այլ անցեալ տարուան Պէրպէրեանի և Կէտիքփաշայի շրջանաւարտներէն մէկ մէկ աշակերտ կ'ընտրէ նորայս ղրկելու համար, որոնք իրենց մանկավարժութեամբ հետեւելէ ետքը Սամաթիոյ վարժարանի մէջ պիտի պաշտօնավարեն: Որչափ որ այս որոշումը ատաբերինակ թուելով զարմանք կը պատճառէ և անհամ բարերար Մկրտիչ Սամաթիացիին կտակին տրամադրութեան դէմ զեղծում մը ըլլալէ չէ զատէր, աւելի զարմանալի են այն քանի մը խօսքեր՝ զորս արձանագրած է Բիւզանդիոն. սակայն կարգ մը դիտողութիւններու տեղի կուտան, և մենք իբր Սամաթիացի Սան Բողոքի ձայն մը կը բարձրացնենք:

Պ. Ռափայէլ Շիշմանեան և Պ. Հայկ Գուրգէնի սան ընտրուիլը ներկայացնելէ ետքը սա խորհրդածութիւնը կ'աւելցնէ Բիւզանդիոն. «Կանխե՜ է որ այս օգնութիւնը ըլլայ միայն (ես կը ստորագծեմ) Սամաթիոյ սաներու, սակայն երբ առանձին մասնագիտութեան հետեւելու կոչում ունեցող ընթացաւարտներ չգտնուին անոնց մէջ, (ես կը ստորագծեմ) զաւակն կ'ընտրուին իրենց երկրորդական վիճակի աշակերտներէն, միշտ պայմանով որ ետքէն պաշտօնավարեն նոյն վարժարանին մէջ»: Իսկապէս այս տողերը ստորին են: Ո՞վ ըսաւ թէ «առանձին մասնագիտութեան հետեւելու կոչում ունեցող ընթացաւարտներ չեն գտնուիր» Սամաթիոյ սաներու մէջ: Օրինակին չէ՞ր արդեօք հրապարակային կոչ մը ընել Սամաթիոյ սաներու, առաջարկելով յօժար քննութեամբ մը ընտրելու պայմանը: Գուցէ անկիններուն մէջ շատեր կան, որոնք նախապատիւ իրենց դիմումներուն ու ջանքերուն՝ չեն կրցած իրենց ձայնը լսելի ընել պաշտօնական մարմիններուն: Երբ խնամակալութեան կողմէ կոչ մը ըլլար, որ և է չքմեղացուցիչ պատճառ մը կարելի չէր գտնել, երբ Սամաթիոյ սաներ զուրկ մնային լաւութեան՝ նախընտրելին: Արդեօք Խնամակալութիւնը չի՞ մեկնէր իր ուժերով Նկարչութեան մէջ յառաջդիմող Սամաթիացի սան մը (Անունը չեմ դներ. թո՛ղ այդ պարոնը իր իրաւունքը պաշտպանէ հրապարակաւ), որ երեք տարի առաջ ընթացաւարտ եղաւ և որ 70-80 նկար պատրաստած էր: Բնակիչները ո՛րոնք կ'ըլլան թո՛ղ ըլլան, անհատը կարեւորութենէ զուրկ է. մենք կը բողոքենք յանուն սկզբունքի և կտակին տրամադրութիւններուն: Սամաթիոյ վարժարանի ներքին բարեկարգութիւնը և ուսումնական վիճակը միշտ քննադատութեան ու խոժոռանքի առարկայ կ'ընեն մեր կարգ մը մարդիկ: Տեսնենք ձայն բարձրացնող մէն ալ պիտի գտնուի՞ այս ապօրինաւոր որոշումին համար ալ:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ա. Կ. Վ. Շ. Մ.ը նիստ գումարելով երէկ Կեդր.ի մէջ և որոշեց յետոյ Միութեան նպատակը, որ պիտի ըլլայ «բարոյական կապ մը ըլլալ անդամներուն միջեւ, և այսպէս կազմուած ուժով սատարել Կեդր. Վարժ.ի մասնաւորապէս և ազգ. ընդհ. կրթութեան ընդհանրապէս» յանձնախումբ մը կազմեց այս հիման վրայ ծրագրի ուրուագիծ մը պատրաստելու համար: Ցնայ նկատի առնելով թէ վարժարանին վերաբացումը շատ մօտ եղած է, որոշեց նամակով մը յայտնել Խնամակալութեան թէ կը փափաքի ժամ առաջ լուծուած տեսնել տեսչութեան կենսական խնդիրը, յարմարագոյն ընտրութիւնը կատարելով, որպէս զի կարելի ըլլայ կարգադրութիւններ ընել յառաջիկայ տարեշրջանին համար:

ԼԷՕ, հանրածանօթ ռուսահայ վիպասանը, հրապարակախօսը և ժողովրդական պատմիչը՝ որուն յարկեանը այս տարի կատարուելը անդրադառնալը չէ թէ էջերէն, Կովկասի մէջ, հիմա կը գտնուի Ս. Պոլիս, ուր կը հաւաքէ նորանոր նիւթեր իր Հայոց նորագոյն պատմութեան գործին համար: Լէօ, Սահմանադրութեան հրատարակումէն ոգեւորուած, մտադիր է Պոլիս գալ՝ ծանօթանալու համար տեղւոյն Հայ հասարակութեան կեանքին հետ, և իր պատմութեան համար նորանոր ուսումնասիրութիւններ ընելու նպատակով: Անշուշտ Պոլսոյ Հայութիւնը պէտք եղած ընդունելութիւնը պիտի ընէ մեծ գրագէտին և ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայէ իր գրական նպատակներուն հասնելու համար:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ վերջերս սկսած է առանձնապէս շահագրգռուիլ հայերու վիճակով և այդ ուղղութեամբ յօդուածներ հրատարակել: Տէյլի Նիւզ հայերուն կը վերագրէ վերջին սահմանադրութեան յղացման ու ղեկավարութիւնը: «Այդ ընդունակ ցեղը կ'ըսէ յօդուածագիրը հայերու մասին, որ էապէս եւրոպական է իր կրթութեամբ և մտքի զարգացողութեամբ, ան է մտաւորապէս անկախած շարժման ուղեկները: Յաճախ կը յիշատակուի Դաշնակցական և Թուրք յեղափոխական կուսակցութիւններու միացումը՝ ներկայ շարժումները նկատելով այդ միացման արդիւնք, մանաւանդ որ գրեթէ միաժամանակ Վանի մէջ երեւան կ'ելլեն զէնքի պահեստներ և ապստամբական խումբեր: Թուրքական շարժման անակնկալը պայթեցաւ հայ թրքական համերաշխ կուխի ծանուցումէն յետոյ:»

ՍԻՆՈՊԻ աքսորավայրին մէջ տասնեակ տարիներէ բանտարկուած կը գտնուին Գարաճեան-օղլի Գաբրիէլ Պարոնեան, Մեծ Արմաշեան Գուրգէն Ճորտանեան և Սամուէլ, որոնց մահուան պատիժը ցկեանս բերդարգելութեան փոխուած էր ասկէ առաջ, ընդհանուր ներման միջոցին: Արմենակ Կարինեան և Արվազդի Թադէոս ալ, որոնք մահուան դատապարտուած են, տակաւին արձակուած չեն: Զեւրնեան պաշտօնապաշտէն կը խնդրենք որ սոյն հինգ բանտարկեալներն ալ արձակուին ընդ փոյթ: Սինոպ գործող աքսորականներուն մէջ կը գտնուի Արշակ Տօպաշեանեան (նախկին Կեդրոնականցի), եռանդուն և ազգասէր երիտասարդ մը, որ անձնուէր գործունէութիւն մը ունեցած է և 11 տարիէ ի վեր բանտարկուած էր հոն, Աքիս և յետոյ Սինոպ բերդաքաղաքի բանտին մէջ, ահագին տառապանքներ քաշելով:

ՌՈՒՆՏԵՐԻ արձակուած կարօտ Հայորդիներու համար կատարուած հանգանակութեան Գ. ցուցակն է հետեւեալը.— Թ. և Ն. Գարակէօզեան 540, Յովհաննէս Պառաւեան 216, Հայկասէր Սրկիսեան 200, Լեւոն Նալբանդեան 108, Ռումելի Հիսարի Հայերէ 80, Նիկոմիդիացի Հայերէ 76½, Միհրան Պաղքճեան 60, Տր. Ս. Շահպազեան 40, Օրիորդ մը 20, Սամփան Թերզեան 20, Յարութիւն Սինանեան 20: Նախորդ գումար 8044½: Համագումար 9424½ ղրուշ: Հանգի.— Սէլիսեան վաճառատան, Բասամ Գաթրրճիօղլու, Թիւ 29-30: Իւրաքանչիւր ցուցակի գումար կը յանձնուի Տեղապահ Սրբազան Հօր:

ԿՈՉ ՄԸ ԲԵՐԱՅԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ.— Խումբ մը Հայ Երիտասարդներ որոշած են հիմնել Նոր Երիտասարդաց Միութիւն մը իրենց անմիջական նպատակ ունենալով հիմնել յարաբերութիւն մը, սպորտային խաղով անոր հետ ունենալ նաեւ ուրիշ ճիւղեր: Բերայի հայ երիտասարդներն որոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս տեսակ միութեան մը, և իրենց աջակցութիւնը տալ անոր հիմնարկութեան ու զարգացման, կը հրաւիրուին յառաջիկայ երկուշաբթի, 5/18 օգոստոս, երեկոյեան ժամը 2ին 3 (Ը. Թ.) Բերա, Թաքսիմ, Էլէթ ալոֆօս դարեգրատան վերնայարկը, խորհրդակցութեան համար:

ԱՐՄԱՇՈՒ Դպրեվանքին ներքին տեսուչ Տ. Մեսրոպ վրդ. Նարոյեան, որ երկու շաբաթէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ, Տեղապահ Սրբազան Հօր հետ տեսակցութիւն մը ունենալէ վերջ, Արմաշ մեկնեցաւ:

ԽԱՍԳԻՒՂԻ քարոզիչ և Դպրեվանքի հիւրընկալ ու ժամօրհնող Տ. Արսէն վրդ. Եզեկեան գիւղացիներու ջուր հայթայթելու համար աղբիւր մը շինութեան ձեռնարկած է և այս նպատակաւ հանգանակութիւն կատարելու համար Պոլիս պիտի գայ:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ մէջ հաստատուած ծանօթ Տարագնացարար Մանկասարեան Տիգրան էֆ. որ տասներկու տարիէ ի վեր Կ. Պոլիս չէր կրնար գալ, իր ծնողքը տեսնելու համար մայրաքաղաքս հասած է:

ՑԻԱՐ Ճ. Սէրոպեանի Հայ նահատակներու ի նպաստ հրատարակած տետրակին հասոյթէն 378½ ղրշ. գոյացած է երէկ, որ յանձնուած է Պատրիարքարան: Մնացածները կը ծախուին ամէն կողմ, 20 փարա: Ըն. օր լոյս կը տեսնէ իր ուրիշ մէկ տետրը, Արհաւիրքի Օրեր, սովահար Հայերու ի նպաստ:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Համադ. Տփղիս Երուանդ Գէորգեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած են Տէր և Տիկին Երեւանեան էֆ. Փափազեան:

—Համդ. Եղիա էֆ. Շահպազի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են. Տիկին Դ. Կիւմիշկերտեան 216 ղրշ. Օննիկ ալէյ Գարակէօզեան 216 ղրուշ:

«ԵՓՐԱՏԻՆ ԶՈՀԵՐԸ»

Տաղանդաւոր երիտասարդ բանաստեղծ Միրաժան Պարսամեանի նոր մէկ հրատարակութիւնը՝ Եփրատին Զոհերը, հայկական կեանքէ առնուած պատմուածք մը: Ստորագրութեան փոքրիկ այս առաջին փորձով հեղինակին՝ քերթողութեան նոր շունչով մը կը բացուի, խառնելով յուզիչ դրուագ մը հայրենի երկրի անցքերէն, երգուած այն տառապանագրութեան ներդաշնակ ստեղծագործութեամբ որ Պարսամեանին յատուկ է: Իր այս նորաշունչ երկը անշուշտ համակրանքով պիտի ողջունուի հասարակութենէն, որ ծանօթացած է ալ հին ակնթարթ տաղանդին քնարերգութեանց, ինչպէս նաեւ արդի ազգային քնարի կեղծավորութիւններուն փոխարէն գրականութեան քով:

Գինը 40 փարա

ԳՏՆՈՒԱԾ ԺԱՄԱՑՈՅՑ

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ լուսարար Տիար Արմենակ Մկրտիչեան երէկ Թաքսիմ ուղղուող թրամուէյին մէջ յայտնի մը ձեռքէն գողցուած ժամացոյց մը առած է: Կը խնդրուի տիրոջմէն երբ ըլլալը հաստատող ապացոյց ի ձեռին դիմել յիշեալին, նոյն եկեղեցւոյ Խորհրդարանը:

ՀԱՅ-ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵՄ

ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈԶԵՆ.—

Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին մէջ ժամը 3ին Պատ. Ս. Գէորգեան

⁂ Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 3ին Վ.եր. Ա. Պ. Շմաւոնեան:

⁂ Կէտիկ փաշայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ (Լանկայի եկեղեցիի պաշտամունք) ժամը 3ին Պրոֆ. Յ. Հ. Ճէճիզեան:

⁂ Գումգափու-Հասգիւղ մատուռին մէջ ժամը 3.30ին Վ.եր. Յ. Գ. Դուրեանեան:

⁂ Խասգիւղի մատուռին մէջ ժամը 7ին Վ.եր. Ս. Յ. Զարիկեան:

ԵՐԻՏ. ՔՐԻՍ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎ

Գում-Գափուի Բէթէլի մէջ, ժամը 6ին:

⁂ Սկիւտարի մատուռին մէջ, ժամը 7ին:

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ
ՍԿԻՒՏԱՐ

Վարժարանին բացումը տեղը պիտի ունենայ սեպտ. 16ին: Աշակերտուհի առնողներ որչափ կարելի է շուտ դիմում ընելու են: Ուզողներուն ծրագրականներ և ուրիշ տեղեկութիւններ կը տրուին Տնօրէնութեան կողմէ, մայրաքաղաքիս անգլիական նամակատան միջոցաւ:

15—5

Այսօրուան հեռագիրներ

ՓԱՐԻԶ, 14 օգոստ.— Լրագիրները խօսելով Օսմ. Միութեան ու Յառաջդիմութեան Ընկերութեան հերքումին վրայ, որով մերժած էր լուրն վերագրուած յայտարարութիւն մը, կ'ըսեն թէ այդ հրապարակութեան առաջ բերած յուզումը պէտք է ազդարարութիւն մը ըլլայ և թէ Երիտասարդ Թուրքիա պէտք է ջանայ որ իր ամէն արարքներուն մէջ վստահութիւն ներշնչէ Եւրոպայի՝ մասնաւորապէս վիճակի մը վրայ, որ կրնայ առանց վտանգի չըլլալ: Մէկ քանի լրագիրներ սապէս կ'եզրակացնեն.— «Թուրքիան՝ Թուրքերուն ծրագիրը պէտք է վերածնութեան ծրագիր մը ըլլայ և ոչ թէ ազգայնականութեան»:

—Բարիզի Սակարանին մէջ կացութիւնը լաւ էր: Ֆրանսական Ռանդին և Օսմ. արժեթուղթերու գինները բարձրացան: Օսմ. Միացեալը 93.70 փակուեցաւ: Միւս արժեթուղթերուն գինները անփոփոխ են: Ռիօ-Թինթօ՝ հանդարտ է և Պալիա Գարասայ՝ տկար: Լոնտոնի Սակարանին մէջ ընդհանուր կերպով գործ չկայ: Փակման պահուն անկում կար ամերիկեան արժեթուղթերու գիները իջնալուն հետեւանքով: Հնդկային բաժնեթուղթերը բարձրացում մը ունին:

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլօ-ֆրանսական ցուցահանդէսին օդապարիկը պայթելով՝ 3 հոգի մեռած և 4 ալ վիրաւորուեցան:

ՊՕՐԹՕ:— Սպանիոյ Թագաւորը, այսօր, Պօռտօ ժամանեց և մինչեւ իրիկուն մնաց:

ՓԱՐԻԶ.— Սպանիոյ Թագուհին անպաշտօն կերպով Բարիզ ժամանեց: Օթէլի մը մէջ հանգչելէ ետքը, պտոյտ մը կատարեց Պուլոնեի անտառին մէջ և կէս օրին մեկնեցաւ դէպի Լոնտոն: Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն [illegible]:

ՊԵՐԼԻՆ.— Բիլլ մէջ կը շինուի Երաաց Վ. Ֆուրթենպէրկ անուն 19,000 թոննոց զրահաւոր մը, որով Գերմանիոյ մեծ զրահաւորներու թիւը տասնի պիտի բարձրանայ:

—Բրուսի գործարանը երկրորդ ճեղ մը պիտի հաստատէ մարտանաւերու զրահի շինութեան: Այդ ճեղքին համար տասը միլիոն մարք պիտի ծախսուի:

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 7ին (Ն. Տ.): Ամերիկայի ուսուցիչներուն վրայ պիտի աւելնայ ուրիշ մըն ալ, որուն Տիկինն ալ Տիկ. Զէյմըսի հետ մայրական հոգածութիւն պիտի ունենայ աշակերտաց վրայ. Տր. Ռոպէրթ Զէյմզըս որ Գերմանիոյ մէջ մասնաւոր զոհեստով արժանացաւ Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիտղոսին, իբր հօրեղբօրի աջակից իբր Փոխ-Տնօրէն: Վարժարանս ունի իր մասնաւոր բժիշկը, որ մօտէն կը հսկէ տղայոց առողջական վիճակին վրայ: Ֆրանսերէնը պարտաւորիչ ընել որոշուած է: Վարժարանիս ընթացքը 5 տարի է: Աշակերտ մը առ նուազն 11 տարու ըլլալու է: Ա. Նախապատրաստական կարգը մտնելու համար և դիւրացուցիչ քննութիւն անցնելու է Հայերէն պարզ և վարժ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան և Թուաբանութեան չորս գործողութիւններու մէջ: Գիշերօթիկներու համար տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի առեն և կէսը Յունուարին վճարելու անհրաժեշտ, հակառակ պարագային աշակերտը կրնայ չընդունուիլ դասերուն և վարժարանին մէջ չի պահուիր: Գործնական երաժշտութեան դասաւանդներ տարեկան 1½ ոսկի, վճարելու են, նաեւ իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարան գալած օրը, Գանձապետին յանձնելու է 1 Օսմ. ոսկի՝ գիրքի և այլ գրենական պիտոյից համար, աւելցածը աշակերտին կը վերադարձուի տարուան վախճանին: Ջանքեր կ'ըլլան հաստատութեան կից Արհեստանոց մը և իբր սկզբնաւորութիւն ատաղձագործութեան ճիւղ մը հաստատուած է. ո՛վ որ ուզէ իր ժամանակին մէկ մասը ալ, այս արհեստը սորվելու, ամսական մէկ մէջիտ յաւելուածական վճարում մը պիտի ընէ: Ցարակից Boys' Homeի մէջ սահմանափակ թուով աշակերտներ կ'ընդունուին, տարեկան 12 Օսմ. ոսկիով և հոն իրենց ընթացքը աւարտողներ, կը մտնեն կրտսերագոյն կարգը: Ծնողքներ նամակատան միջոցաւ, իրենց զաւակաց դրամ կամ ծրար ղրկել եթէ ուզեն, պէտք է ղրկեն Իզմիթ, Կարապետ էֆ. Գրմաղեանի հասցէին: Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթթի կամ վարժարանիս գործակատար Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Կ. Պոլիս Պալըք Պազար, կամ Տնօրէնութեան, ի Պարտիզակ: Անոնք որ երկաթուղիի կէս գնով կ'ուզեն երթալ, իրենց անուններն արձանագրել տալու են Գ. էֆ. Շահպազեանի մինչեւ Սեպտ. 2 (Ն. Տ.). բայց Ուրբաթ և Կիրակի օրերէն ժամ 7-9 (Ը. Թ.):

10—7

Painkiller

Ամէն ցաւերու դարման ամերիկեան համբաւաւոր դեղ: Կեանքի օրապահիկը այնքան կարեւոր և պիտանի չէ որքան

"ՓԷՆՔԻԼԼԷՐ„Ի (Ց. ՒՈՒԲՈՅԺ)

Ակ չկայ, որ կարող է բժիշկներու շատ մը այցելութիւններէն ազատ պահել մարդ:

Փորհարութիւն, աղիքներու բորբոքում, օրովայնի ցաւեր, ճճիներու և սաղմոններու խայթուածք, այրուածք, ճզմուածք և այլն ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻՆ: Կը գործածուի նաեւ յօդացաւի, ջղացաւի եւ ամէն ջղային ցաւերու համար:

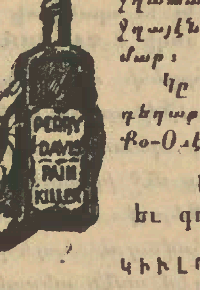

Կը ծախուի ամէն դեղարան և Սօսիէթէ Քօ-Օբէրաթիվի քով:

Մթերանոց եւ գործակալութիւն
Պոլիս
ԿԻՒԼՈՒՔՃԵԱՆ ԽԱՆ
Թիւ 19
52-47

ՀԱԶՈՒԱԴԷՊ ԱՌԻԹ
ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴՈՑ ԵՒ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՀԱՅՐԵՐՈՒ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ
ԱՅՍ ՄԻԱԿ ԵՒ ԿԱՐՃ ԱՌԻԹԷՆ

Վերջնական փակում հագուստներու՝ կօշիկի.
ղինաց ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ վաճառատան:
Ղալաթիա, Գարաքէօյ, Պօղաճըլարին դէմ Թ. 11

Սոյն Վաճառատունը որոշած ըլլալով վերջնականապէս դադրեցնել կօշիկի գործառնութիւնները, կը ծանուցանէ Հասարակութեան թէ Վաճառատան մէջ գտնուած ամբողջ ապրանքները աներեւակայելի զեղչով մը պիտի վաճառէ: Ուստի, անոնք որ կ'ուզեն այս միակ առիթէն օգտուիլ, թո՛ղ փութան հո՛ն ուր պիտի գտնեն ընտիր, տոկուն և ձեւաւոր ամէն տեսակ կօշիկներու, կրկնակօշիկներու եւն. եւն. մեծ մթերք մը, ամէն տարիքի և հասակի յարմար: Թէ՛ փոքրաքանակ և թէ մեծաքանակ կը վաճառուին, մանաւանդ մեծաքանակ գնողներուն հետ կրնայ յարմարիլ մասնաւոր պայմաններով: Հազուադէպ առիթ մը գործի մարդոց և ընտանիքի հայրերուն:

Սոյն Վաճառատան մէջ գտնուած կարասիները (ամբողջ ցուցափեղկերը), որ գործին տիրոջը կը պատկանին, պատրաստ է յարմար գինով մը յանձնել Վաճառատան հետ մէկտեղ՝ փափաքողներուն:
10—8

ՊԱԹԻՍԹԷ ՊԼՈՒԶՆԵՐ
ԿՏԱՒԷ ԲՕՍԹԻՒՄՆԵՐ
ՄԱՆՉԵՐՈՒ
ԵՒ
ՓՈՔՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Խիստ զեղչուած գներով
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ
28/10
Օգոստոս 1908

ԲԱՑՈՒՄ
ՆՈՐ ՃԻՒՂԻՆ
ՊՈԼԻՍ, 34, Պանջէ-Գաթու
Մախսատան Դրան անկիւնը

ՇԹԱՅՆ

KODAK

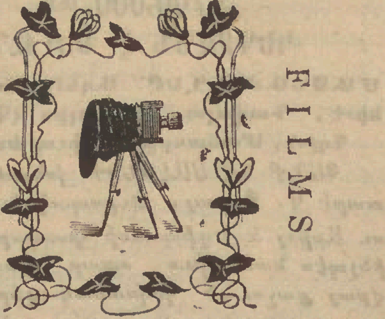

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԻՆԵՐ ԵՒ ՆԻՒԹԵՐ
ԳԱՐԱԳԱՇ ԵՂԲԱՐՔ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 398 ԵՒ 474

Սոյն վաճառատանց մէջ կը ծախուին լուսանկարչութեան վերաբերեալ գործիներ, պիտոյք և դեղեր և Էսբոսնի անուն համբաւաւոր գործարանին fosutes ու Ֆիլմերը, որոնք թէ՛ լուսանկարիչներու և թէ սիրողներու համար անհրաժեշտ են: Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւններն ալ փութով կը կատարուին. 50 20

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

(ՍԿԻՒՏԱՐ - ՍԷԼԱՄԻԷ)

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

34րդ տարեշրջան 1908-1909

Սոսրագրեալ պատիւ ունի ծանուցանելու յարգոյ հասարակութեան թէ իր ողբացեալ Հօր հիմնած յաւէտ նուիրական վարժարանին տնօրէնութիւնը յետ սոյն տարւոյ ստանձնէ այսուհետեւ Պատրիարքական Տեղապահ Տ. Դուրեան Սրբազանի հովանաւորութեան տակ, ներքին վարչութեան մէջ իրեն օժանդակ ունենալով իբր դեր Տնօրէն Լեւոն էֆ. Թաշճեանը, որ երկար ատենէ ի վեր գրաւած է ծնողաց վստահութիւնը եւ աշակերտաց համակրանքը եւ որ ուսուցչութեան բարոյական վեհանձն հոգը պիտի ունենայ: Վարժարանին նիւթական մատակարարութիւնը կը յանձնուի Լեւոն էֆ. Պաղտասարի որ հիմնադրին օրով դնահատուած է իր պարկեշտութեամբ եւ փորձառութեամբ:

Վարժարանին 33րդ տարեշրջանը կ'սկսի սեպ. 1 բշ. օր: Դասախօսութիւնք կ'սկսին հոկտ. 8 բշ. օր: Այս միջոցին կը կատարուին պայմանաւոր աշակերտաց վերաքննութիւնք:

Ծնողքներէ եւ պաշտպաններէ կը խնդրուի դիմել Տնօրէնութեան:

Տնօրէն Պէրպէրեան վարժ.ի

10—4 Օ. Ռ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԵՓՐԱՏ ԳՈԼԷՃ

Եփրատ Գոլէճի 28րդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ Սեպ. 9ին (Ն. Տ.): Համաշխարհութիւնս երկրին պահանջներուն համաձայն եւ Ամերիկեան գոլէճներու համար ծրագրով կրթութիւն մը կուտայ կարող եւ մասնագէտ ուսուցիչներու միջոցով: Ունի ճոխ գրադարան մը եւ բնապատմական ու բնագիտական գործիքներու հաւաքածոներ: Գոլէճի բոլոր շէնքերը կառուցուած են բարձր ու առողջապահիկ դիրքի մը վրայ: Աշակերտներէն տարեկան 40 ոսկի եւ 2 ոսկի եւ կերակուրի, բաղնիքի, լուացքի, ճրագի եւայլն ծախքերու համար 7 ոսկի կը պահանջուի երկու մասնավճարով: Մնունդի համար առնուած դրամը ուրիշ տեղերու բաղդատմամբ պակաս եւ տրուած կերակուրները աւելի ճոխ են: Աղքատիկ ուսանողները օրուան մէջ ատեն մը գոլէճին արհեստանոցին մէջ աշխատելով իրենց ծախքերուն մէկ մասը հայթայթելէ զատ այդ ուղղութեամբ վարժութիւն մըն ալ կ'ունենան: Տասնըհինգ տարեկանէ վար եղող դիշերօթիկներու համար զատ շէնք մը յատկացուած է եւ մասնաւոր խնամքի ու հսկողութեան տակ կ'առնուին: Բոլոր նոր եկող աշակերտներ պէտք է բարի վարուց վկայական ունենան հաստատութեան մը ծանօթ անձնաւորութեան մը կողմէ: Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնելու համար դիմել տեսչութեան: 5—3

PHŒNIX ASSURANCE LD. C°

"ՖԻՆԻՔՍ"

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով:

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ եւ շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով:

Ընկերութեան ճանաչուած եղած է ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՎՆԱՍՈՒՑ

Ցարդ վճարուած է աւելի քան 27000000 անգլիական ոսկի:

Ընդհանուր գործակալ Պոլսոյ եւ գաւառաց Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիւրալիս խան, Պաճէ Օրումանի մօs, Ղալաթիա:

Փոխ գործակալ ի Պոլիս Ֆնտըգլեան խան ՃԻՎԱՆ ԹԻՊԻՒԵԱՆ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.

ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 ֆր.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 ֆր.

ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԷԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՆԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Դոմերէ, Գաւալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա եւ Պոլիս), Մանասթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ եւ Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ: Չէքերու հաշիւներ կը բանայ: Արժէթղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ: Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ: Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի եւ 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով: Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով: Պանքը Սալոնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով: 50—10

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՈՐԹԻԶԱՍԻՈՆ

1890ի 4,999,500 օսմ. ոսկիի փոխառութեան

37րդ վիճակ 1908 օգոստ. 1/14ի քաշուած 31/13 օգոստոսին

Պարտաթուղթեր՝ վճարելի 1/14 սեպտ.ին

3551—3600	121551—121600
5751—5800	126551—126600
6001—6050	127101—127150
6101—6150	130301—130350
7501—7550	133901—133950
9951—10000	138051—138100
26151—26200	139301—139350
33901—33950	139501—139550
34451—34501	147851—147900
34901—34950	150951—151000
35601—35650	160401—160450
36051—36100	163051—163100
52451—52500	164251—164300
58601—58650	165951—166000
60801—60850	170301—170350
68801—68850	180301—180350
74001—75050	187501—187550
83501—83550	189051—189100
89801—89850	197101—197150
90351—90400	211551—211600
90801—90850	215801—215850
107301—107350	219351—219400
112001—112050	220051—220100

* * *

Ազդ.—Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութեան Թոշակաւ Հաստատութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին աշակերտներուն թէ նոյն վարժարանին դասախօսութիւնները յառաջիկայ սեպտ. 8/21ի երկուշաբթի օրը պիտի սկսին: Ցնկալ ուսանողները կը հրաւիրուին նոյն օրը ներկայ գտնուիլ վարժարանին մէջ:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս, 30/12 օգոստ. 1908 12—1

* * *

ԱԶԴ.— 1881ի դեկտ. 8/20 թուակիր Կայս. հրամանագրին Ե. եւ ԺԴ. յօդուածներուն ու 1903 սեպտ. 1/14ի յաւելեալ հրամանագրին ԺԲ. յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Ռումէլիի երկաթուղիի հետեւեալ թիւերը.— 432,371 432,372, 432,373, 432,374, 432,375, 482,757, 644,651, 661,003, 1,198,648, 1,198,649, որոնք 1878 հոկտ. 1ի 52րդ վիճակահանութեան մէջ պարգեւ շահած եւ չեն ներկայացուած վճարուելու համար, 1908 հոկտ. 1ին ջնջուած պիտի նկատուին:

Կ. Պոլիս 1 օգոստոս 1908 13—4

* * *

Ազդ.— 188 դեկտ. 8/20ի Կայս. հրամանագրին 5րդ հատուածին Ե. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, օսմ. Թոմպէքի փոխառութեան պարտաթուղթերուն թիւ 38 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը 1902 սեպտ. 1/14ին կ'աւարտի, եթէ մինչեւ յառաջիկայ 1908 սեպտ. 1/14 չգանձուին, Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան:

Կ. Պոլիս 1 յունիս 1908

* * *

Ազդ.— 1890 ապրիլ 15/27ի Կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, 1890ի 4% Բրիօրիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերուն թիւ 24 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը կ'աւարտի 1902 սեպտ. 1/14ին, եթէ մինչեւ 1908 սեպտ. 1/14 չգանձուին, Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան: 10—10

Կ. Պոլիս 1 յունիս 1908

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ԱՄԷՐ ՊԻՔՈՆ

Ամենաբարձր գնահատումներու արժանացած զանազան արուեստահանդէսներու մէջ:

ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ Պօն, Ալժէրի, Մարսիլիա, Ռուան, Պորտօ, Բարիզ, Լըվալուա-Բէրրէ

ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ՝ Ֆիլիփվիլ, Ալժէ, Օրան, Լիոն, Սէթ, Տիժօն, Պարսէլօնա, Ժընեւ

ԱՄԷՐ ՊԻՔՈՆԸ, ամէնէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժէրիական հողի յատուկ տունկերով: Իր կազդուրիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը: Առատ անօթի փոանց կամ ճաշէն առաջ սառուցած ատեն՝ բարեխառ ազդեցութիւն մը կ'ունենայ: Այդ ըմպելին չնորհիւ մարդուս պակսած ուժերը կը վերանորոգուին եւ ախորժակը կը մնայ:

Ծանօթ.— Անխիղճ բռիկ մեր վաճառաղ շիշը կեղծած ըլլալնուն, մեր Պիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կուտանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, որպէսզի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջեն որ շիշերը Ինիօն տէ Ֆապրիքանի դրոշմը կրեն:

Միակ ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ Գ. Լ. ԲԱՐՄԱ:

Գ. Գ.

Ա. Ռէքքիա	Ղալաթիա
Էքօնօմիք Գօօբէռաթիվ	Ղալ., Բերա, Պոլիս եւ Գատըգիւղ
Բարաթօբուլօ եւ Մէլէթիատիս	Ղալաթիա
Ժ. Սթավրօբուլօ	»
Սթավրօբուլօ Եղբարք	»
Քօթթաքի Եղբարք	»
Թէոդրօպուլօ եւ Ընկ.	»
Ժան Բ. Տէսիլաս	»
Վէնսան Գասապեան (դեղվճ.)	Պոլիս
Մէհմէտ Քեազիմ	»
Թ. Լինօ	»
Գ. Սէֆէրեան	»
Ժ. Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.	»
Էմիլ Լաննըռան	Բերա
Տէմէթրաքօբուլօ եղբ. ք եւ Ընկ.	»
Թ. Սաւրէնեան Բերա. Կ. Պոլիս, Ղալաթիա	
Սօսիէթէ տէ Բրօտիւքթէօր տը Ֆրանս	Բերա

եւլն եւլն եւլն. 50—27

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

11.000,000 օսմ. ոսկի կամ 250 000,000 ֆրանք դրամագլխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Պոլիս

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Պոլիս, Եէնի ճամի

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Պերա, Շիշլիի ճամբուն վրայ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Դարտանէլ, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնաքա, Լիմասոլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Մանասթըր, Նիկոսիա, Ուշագ, Փոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Ակիւպ:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ: Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտիններ կուտայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին: Արժեթուղթերը կը պահուին Չէյթիւնա արկղամատներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պեթոնով եւ մետաղով ամրացուած), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն: Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի: Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն: Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով:

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կարուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պէրլին, Պրիւսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն: Տակառներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ: Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով: Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարմը արժեթուղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի Ցեւնատանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը: Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթղթերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագն մը համաձայն: Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ շ փաւոր պայմաններով: Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ: Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քրօսր Նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները:

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ: Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով: Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուղղակի: 50—27

ՕԹԷԼ ՇԱՀԱՊ

ԳՆԱԼԸԻ ՄԷՋ

Սոյն օթէլը, տարիներէ ի վեր հաստատուած, լաւ համբաւ մը կը վայելէ Գնալըի օթէլներուն մէջ: Ծովաւուն դիրքի մը վրայ կառուցուած, Օթէլ Շահապ ամէն հանգստաւէտութիւն կ'ընծայէ գիւղագնացներուն, որոնք այդ օթէլին մէջ կրնան գտնել մաքուր սպասարկութիւն, ճոխ եւ ընտիր կերակուրներ, օդաւէտ ու ընդարձակ սենեակներ: Գնալը կղզի օդափոխութեան գացողները կրնան վստահօրէն դիմել Օթէլ Շահապ, որուն տէրը ամէն ջանք կ'ընէ՝ իր յաճախորդները գոհ ձգելու համար: Գիները չափաւոր են: 10—7

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նօզըլը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Թօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.

Պոլիս, Մ. Ի. Սասուն, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու թիւ 10:

Պոլիս, Աղաթ պէյ եւ Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց:

Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլեան, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց:

Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիադէս չարշըյի հրապարակ:

Գատըգիւղ, Մ. Ա. Չեղըրեան, Մոտա Հալաէլ պ.

Պէյոլուգ[...], Մ. Ա. Տէմարքի:

Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց

Շիշլի, Մ. Լ. Ռօսի, Պէյօղլուքէյէ համալէրթ թիւ 137:

Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնել խան:

Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.:

Մագրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ:

Սան Ստէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.:

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ՌՈՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու ցամաքի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակումին դէմ:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Ընդհանուր ապահովագրութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկ.	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ասլանեան խան Վոյվոտա Ղալաթիա:

Պոլսոյ գործակալութեան Տիւթիւնճի խան Ալլը Էֆէնտի Համալէր, թիւ 26:

Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 50—35

ԹՈՄԱՍ ՔՈՒԿ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նաւանուն	Տոնօ	Նաւանուն	Տոնօ	Նաւանուն	Տոնօ	Նաւանուն	Տոնօ	Նաւանուն	Տոնօ
Ալպանօ	1069	Տրուօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարաէլլօ	3709	Սարփօ	1119
Ալէքթ	3607	Տամինօ	938	Հինտու	3720	Մէտինա	3557	Տիքիօ	1785
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2323	Հօրաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթիւաքօ	3277	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մոնդէպելլօ		Ազէրա	1203
Գասանօ	1822	Տրէնտօ	504	Իտալօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1328
Գօրաւինօ	1264	Էպրօ	3464	Իտասօ	5540	Նէգր	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրֆֆօլօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1030	Օտօ	4100	Թոգօ	3327
Գէլլօ	1371	Էսրագօ	1841	Քօլօսօ	1053	Օթէլլօ	1036	Թալէտօ	1470
Գուլլրսօ	1837	Ֆրտօ	954	Քալինօ	2307	Օրլանտօ	1585	Ուրալինօ	242
Գօրէօ	1244	Ֆիլընտօ	1828	Քաճօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասգօ	1914
Գաղօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջինգօ	2729	Ֆլորանդինօ	4582	Լէպանթօ	2272	Րիւալթօ	3329	Վիլթօրիա	239
Սուէթօ	1881	Կոտրիէօ	3060	Լիվէրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գալտրատօ	4235	Կրէկօ	1148	Լօրէնցօ	3191	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1900
Գոնիօ	2305	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Րօճէր	1789	Թարօ	
Գարսօ	835	Կըտանօ	1695	Մարէնգօ	1273	Րօզարիօ	136	Մալին	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Թոֆիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն:

Ալէֆրօ շոգենաւը, նաւապետ Հիլ:

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.

Միֆասօ շոգենաւը, նաւապետ Թորբ, օգոստ. 27ին:

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ

Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—19

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՈՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ եւ պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ ճշմարիտ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրելոց:

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. նպաստաւոր պայմաններ՝ անհամեմատ կերպով աւելի ԴԻՒՐԱՑՈՒՑԻՉ քան ո՛ եւ է Ընկերութեան պայմանները: Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, եւն. եւն.:

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Պէտ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Բասաժ:

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ: 50—37

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կռխմբ.երու երթևեկին.

1908 մարտ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷԳԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ — Կռխմբ. 622 — Ապր. եւ Ճմբ. Կայարան — Առաւ.

Կայարան		
Գոնիա	մկն.	11 —
Գաշըն խան		11 31
Ջումրա		12 15
Արըգ Էօրէն		12 43
Մանտասուն		1 22
Գարաման	ժմն.	1 43
	մկն.	1 58
Սիտրօվա		2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 14
Ուլաճա		4 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուն ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ — Կռխմբ. 621 — Ապր. եւ Ճմբ. — Իրիկուն

Կայարան		
Պուլկուրլու	մկն.	5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 38
	մկն.	7 20
Ուլաճա		7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ		8 33
Սիտրօվա		9 11
Գարաման	ժմն.	9 32
	մկն.	9 55
Մանտասուն		10 24
Արըգ Էօրէն		10 57
Ջումրա		11 30
Գաշըն խան		12 06
Գոնիա	իրիկուն ժմն.	12 35

50—3

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Թէմէթթիւ Բրիօրիթէ 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներէն կը ծանուցուի թէ 1908 օգոստոս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 31 կտրօնին եւ յուլիս 1/14ի վերջին վիճակահանութեան մէջ ամօթի չահած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին: Այդ կտրօններուն եւ արժեթուղթերուն փոխարէն, որոնց պէտք է ընկերանան պօրտօներ, տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ իր շրջաբերութեան 10 օր յետոյ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի կեդր. սնտուկը, Ղալաթիա:

Կ. Պոլիս, 1/14 օգոստոս 10—8

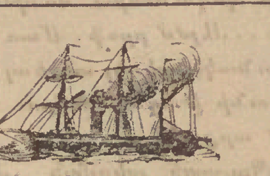

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՒ ՀԱՑ.

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Օգոստ. 18ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն

Օգոստ. 25ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստ. 12ին, Իմէրէդի, Մարսիլիա

Օգոստ. 19ին, Ժօնի, Անապա. եղբբ. Պաթում եւ Նովօրօսիսք

Օգոստ. 26ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա:

Ա. կարգ Բարիզի համար		200	ֆր.
» » Մարսիլիոյ	»	160	»
Բ. » Բարիզի	»	150	»
» » Մարսիլիոյ	»	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.: Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէպի ճամբով):

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ:

15 50—27 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեղի	Նալյօզրիս
Մենիս	Էմէյսիս
Րափսիս	Պուզիրիս
Թեյպըր	Մօէրիս
Նարսօն	Ֆայէիս
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրական լոյսով լուսաւորեալ են եւ իրեն ճամբորդներու համար տեղաւուկ ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ ամէն մասնաւոր թոյլ ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղաւուկ չունին: Սակերը Կ. Պոլսէ Լիվըրփուլ Ա. կարգի գին է 15 » » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց համար Ղալաթիոյ մաքսի հասնելու համար՝ իրենց հրամանները տան շոգենաւին ժամանելէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար տոմսակներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ. Գործակալք

Ուիթոլ խան Պահչէ գաբու, Պոլիս

ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.

50 23 31 Ճէյմս Սթրիթ, Լիվըրփուլ

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Օգոստոս

Դշ.	30/12	Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում. կէս օրին առաջ ժամը 10ին:
Դշ.	30/12	Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին:
Եշ.	31/13	Իզմիր, Պիրէա եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին:
Եշ.	31/13	Օտեսա. ժամը 4ին:
Ուր.	1/14	Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին:
Շբ.	2/15	Օտեսա. ժամը 10ին:
Շբ.	2/15	Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօռ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա. ժամ 4:

50—28

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերք.

Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկ Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ.

Բէնա Ապպաս շոգենաւը, նաւապետ Ուիլըրմս, կիրակի, 16 օգոստոս 1908 (Ն. Տ.) կէս օրին Աղեքսանդրիա յէն հոս կը ժամանէ, իսկ երեքշաբթի 18 օգոստոս 1908 (Ն. Տ.) կէս օրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր եւ Պիրէա:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Մենզալէհ շոգենաւը, նաւապետ Սամիր, օգոստ. 15ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կելիպոլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթի խան, իսկ մասնաճիւղը. Պոլիս. Վալիտէ Սուլթան խան:

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՈՑԱՃԵԱՆ